GAUDEO

J.C.B

John Carter Brown.

BOUND BY HAYDAY.

1580

DE MARTINI FORBISSERI ANGLI NAVIGATIONE IN REGIONES OCCIDENTIS ET SEPTENTRIONIS

Narratio hiſtorica,

Ex Gallico ſermone in Latinum tranſlata

per

D. JOAN. THO. FREIGIVM.

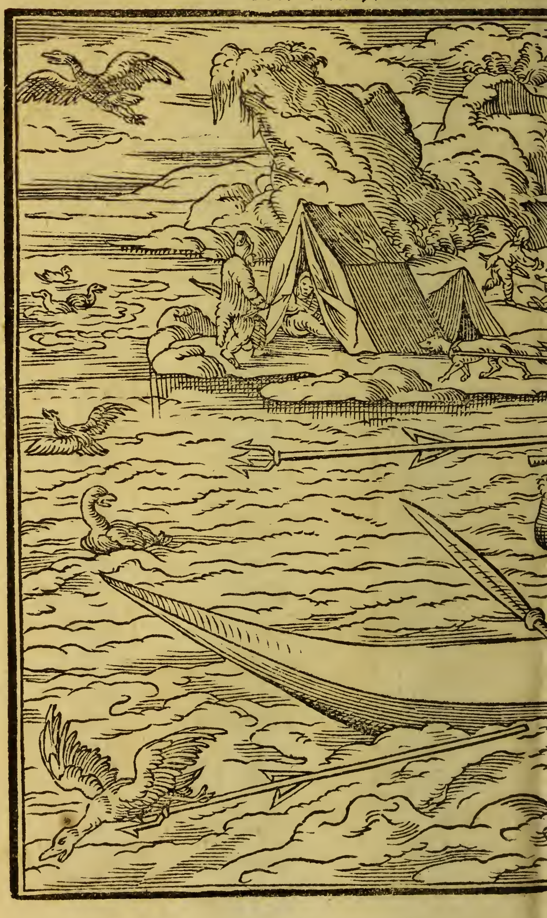
Cum gratia & privilegio Imperiali.

CIↃ. IↃ. XXC.

John Carter Brown
Library

RPJCE

PICTVRA VEL DELINEATIO HO
vectorum, una cum eorum

MINVM NVPER EX ANGLIA AD-

nis, tentoriis, & naviculis.

John Carter Brown Library

JOHN CARTER BROWN

VIRO AMPLISSIMO, DOMINO HIERONYMO BAVMGARTNERO, SEPTEMVI-ro Reip. Noriberg. & Scholarchæ Gymnaſii Altorfien-ſium,

IOAN. THOMAS FREIGIVS S.

NAVIGATIONES inuſitatæ, quæ ſuperiore proximo ſeculo per homines ingenii magnitudine et animi fortitudine præſtantes in uſum revocatæ
unt, meritò diſputationem plenam ju-
unditatis & oblectationis pepererunt,
n tot inſulæ, totq́ue regiones intra centum
nnos propemodum detectæ, veteribus cô-
nitæ fuerint. Etſi autem ipſa novi orbis
ppellatio, ſatis indicare videatur, anti-
uos de ipſo aut nihil aut perparum ſci-
iſſe, præſertim cum in veterum commen-
ariis altum de eo ſilentium ſit: in eam
amen opinionem veni, ut exiſtimem no-

A 2 vum

vum, quem vocant, orbem antiquis non omnino ignotum fuiſſe. Nam ut à Platone, philoſophorum Deo, potiſſimum incipiam, ait is in Timæo, ſeu quiſquis ejus libri autor fuit, inſulam in occidente Atlanteam fuiſſe extra columnas Herculis, Africa & Aſia longè majorem. Sic enim ait: Ἦν ποτε δύναμις ὕβρει πορευομένη ἅμα ἐπὶ πᾶσαν εὐρώπην καὶ ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀτλαντικοῦ πελάγους. (τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος) νῆσον γὰρ πρὸ τοῦ στόματος εἶχεν ὃ καλεῖται ἡρακλέους στῆλαι. ἡ δὲ νῆσος λιβύης ἦν καὶ ἀσίας μείζων, ἐν δὲ τῇ ἀτλαντίδι ταύτῃ νήσῳ, μεγάλη συνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου. *Idem propemodũ in Critia ſcribit. Antiquior autem illo Homerus, cum duplices Æthiopas faciat, ad occidentalem illam inſulam reſpexiſſe videtur, Sic enim ait:*

Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.

Ne autem de Africæ Æthiopibus id tantum intelligi poſſit, facit Crates apud Strabonem libro primo: ubi Strabo ipſe, qui hos Homeri verſus ex ſententia Cratetis interpretatur, ſic ait: ὥσπερ οὖν οἱ παρ' ἡμῖν αἰθίοπες οὗτοι λέγονται οἱ πρὸς μεσημβρίαν κεκλιμέ-

κεκλιμένοι παρ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἔσχατοι τῶν ἄλλων παροικοῦντες τὸν ὠκεανὸν: οὕτως οἴεται δεῖν καὶ πέραν τοῦ ὠκεανοῦ νοεῖσθαι τινὰς αἰθίοπας ἐσχάτους τῶν ἄλλων, τῶν ἐν τῇ ἑτέρᾳ εὐκράτῳ παροικοῦντας τὸν αὐτὸν τοῦτον ὠκεανόν. διττοὺς δὲ εἶναι καὶ διχθὰ δεδάσθαι ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. *Hoc eſt: Sicut à nobis ii dicuntur Æthiopes, qui verſus meridiem ſiti totius habitatæ terræ in extremo ad Oceanum accolunt: ita putat etiam trans Oceanum intelligendos eſſe alios quoſdam Æthiopes, reliquorum extremos, qui in altera temperata Zona ipſi quoq; ad Oceanum habitent. Eos igitur geminos eſſe & bifariam diviſos. Sed memoratu dignius eſt, quod idem Strabo lib. 2. de Menelai Regis Græcorum peregrinatione ſcribit ex Ariſtonico Grammatico, qui dicat eum circumnavigaſſe per Gades uſq; ad Indiam, tempus etiam peregrinationi accommodans, quòd octavo nimirum anno redierit. Multò autem admirabilius eſt, quod de Eudoxi navigatione eodem libro refert. Is cum in Ægyptum veniſſet, quo tempore Evergetes ſecundus regnum tenebat: cum rege & ejus familiaribus ſermones contulit, maximè de ſurſum navigando Nilo. Fortè*

 tum

tum à cuſtodibus Arabici ſinus, Indus quidam ad regem fuit allatus, dicentib. eum ſemimortuum à ſe inventum fuiſſe in navi ſolum, neq; ſe ſcire quis aut cujas eſſet, quòd ſermonem ejus non intelligerent: Hunc igitur rex cõmendavit iis, qui eum linguam Græcam docerent, qua percepta, homo narravit ex India ſe navigantem recto curſu excidiſſe, atq; huc evaſiſſe, ſociis fame amiſsis: ſimulq́; pollicitus eſt ſe navigationis ad Indos monſtratorem fore iis, quibus eam rem rex demandaret, inter quos & Eudoxus fuit. Hic ad Indos cum donis navigavit, & eorum loco reportavit aromata ac lapides precioſos, quorũ alios fluvii cum ſcrupis devehunt, alii effodiuntur concreti ex humore, ut apud nos cryſtalli. Cæterũ Eudoxus ſua ſpe falſus fuit, Evergeta quicquid nave advexerat adimente. Mortuo Evergeta, uxor ejus Cleopatra tenuit regnum, rurſusq́; ab hac miſſus Eudoxus majore cum apparatu, ventis ſupra Æthiopiam eſt delatus: ubi cum ad quædam loca appuliſſet, animos incolarum ſibi conciliavit frumenti, vini & caricarum largitione, quibus illi carebant: ab iisq́; è contrà aquam

& na-

& navigationis duces accepit, & vocabula quædam deſcripſit : cumq́ invenisſet ſummitatem proræ è naufragio ſuperſtitem, equo inſculpto inſignem, idq́ cujuſdam navi ab occaſu advecti naufragium eſſe inaudiviſſet, ſecum in reditu detulit, ſalvusq́ in Ægyptum rediit, filio Cleopatræ jam ſuffecto in regnum : & denuò omnibus fuit ſpoliatus, cum compertum eſſet multa ipſum intervertiſſe. Proræ autem ſummitas ab ipſo in emporium delata, naucleriſq́ exhibita eſt, fuitq́ ab his edoctus, Gaditanæ eſſe id navis. Nam Gaditanorum mercatores ingentibus uti navibus, pauperes parvis, quas equos appellent à proræ inſignibus, iiſq́ eos piſcandi gratia uſq́ ad Lixum amnem circa Mauruſiam navigare: atque adeò quidam naucleroruin lignum illud unius eorum fuiſſe, qui ulterius à Lixo fluvio navigarant, neq́ reverſi fuerant. Ex his Eudoxus collegit, poſſe Libyam navigio circumiri: itaq́ Cyzicum in patriam reverſus, omnibuſq́ ſuis facultatibus navi impoſitis navigationem inſtituit: primũ Dicæarchiam, inde Maſſiliam, ac reliqua deinde ora maritima navigata Gades

 perve-

pervenit. Vbiq; autem divulgato inſtituto, rem fecit, magnaq́; navi comparata et duabus ſcaphis lemborum piraticorum ſimilibus, impoſitis pueris ſymphoniacis, medicis, aliisq́; artificibus, Indiam verſus per altum navigavit, ſubvectus continentibus Favoniis. His autem, qui unà vehebantur, ex navigatione defeſsis, invitus ad terram ſecundo vento appulit, metuens ſibi ab æſtuum marinorum vicibus. Evenit autem quod metuerat. Subſedit enim navis, ſenſim tamen, non ſubitò ſoluta: ſed & merces prius & lignorum deinde major pars in terram fuit egeſta. E quibus lignis tertium confecit lembum, aſsimilem quinquaginta remorum navi, et navigavit uſq; ad eos homines, qui ſermone eo utebantur, quem antea literis ab eo ſignatum fuiſſe retulimus. Id etiam ibi animadvertit, hos homines ejuſdem gentis eſſe cum illis Æthiopibus, & eſſe ſimiles in Bocchi regno. Inde omiſſa ad Indos navigatione rediit, interq́; navigandum annotavit inſulam, quam aqua & arboribus bene inſtructā vidit. Cum in Mauruſiam incolumis perveniſſet, divenditis lembis terreſtri itinere ad Bocchum ivit,

eiq́;

eiq́; ſuſcipiendæ hujus navigationis autor fuit. Vicit tamen ſententia familiarium, qui monebant, metuendum eſſe, ne ditio hæc ita aliorum inſidiis opportuna redderetur, cõmonſtrato aditu iis qui extrinſecus bellum inferre vellent. Itaque ipſe, cum audiret verbis ſe ad eam deſtinari navigationem, futurum autem ut in ſolam aliquam exponeretur inſulam: in Romanorum effugit provinciam, indeq́; in Hiſpaniam. Tum rurſus conſtructa terete navi, & alia quinquaginta remorum longa, ut illa per altum veheretur, hac ponè terram: impoſitis inſtrumentis ruſticis, ſeminibus & architectis, ad eandem circumnavigationem ſe contulit, eo conſilio, ut, ſi ea tardius ſuccederet, in prius annotata inſula hyemaret, conſitiſq́; agris & perceptis fructibus, initio propoſitam navigationem abſolveret. Hæc Strabo de Eudoxi περίπλῳ: optandum autem eſſet plura de hac Eudoxi navigatione per illum annotata fuiſſe. Et quanquam hæc quoq́; pauca ſuo quodam inſtituto refellere conetur, non tamen incredibilem fuiſſe illam Eudoxi circumnavigationem, experientia noſtri ſeculi am-

pliſſimo

pliſsimo teſtimonio comprobavit. Accedit & autoritas Plinii, qui lib.2. cap. 67. ait, à Gadibus columniſq; Herculis, Hiſpaniæ & Galliarum circuitu, ſuo tempore totum navigatum fuiſſe occidentem. Septentrionalem vero Oceanum majore ex parte navigatum eſſe auſpiciis Divi Auguſti. Præterea ait Nepotem Cornelium autorem eſſe, Eudoxum quendam ſua ætate, cum Ptolemæum Lathyrum fugeret, Arabico ſinu egreſſum, Gades uſq; pervectum: multoq; ante eum Cælium Antipatrum vidiſſe, qui navigarit ex Hiſpania in Æthiopiam commercii gratia. Eundem Nepotem de Septentrionali circuitu tradere ait, Q. Metello Celeri C. Afranii in conſulatu collegæ, ſed tũ Galliæ proconſuli, Indos à rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii cauſa navigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti. Hæc ille. Quin etiam ſunt nonnulli, qui tempore Cæſaris Auguſti Americam notam fuiſſe exiſtiment, argumento ejus quod Virgilius libro ſexto Æneid. canit,

Jacet extra ſydera tellus,
Extra anni ſoliſq; vias, ubi cœlifer Atlas

Axem

Axem humero torquet ſtellis ardentibus
aptum.

Nam quòd hæc Servius de Æthiopia Maurorum, apud quos Atlas mons eſt, intelligit: germanæ nugæ ſunt: cum Maro haud dubiè Atlanticam Platonis inſulam his verſibus deſcribat, quam extra Zodiacum tam verſus Septentrionem quàm verſus Meridiem ſe extendere ſciebat. Nec omittendum aut contemnendum eſt quod Ariſtoteles in libello περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων, *hoc eſt, de mirandis in natura auditis refert.* Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῇ ἔξω ἡρακλείων στηλῶν φασὶ ὑπὸ Καρχηδονίων νῆσον εὑρεθῆναι ἐρήμην, ἔχουσαν ὕλην τε παντοδαπὴ καὶ ποταμοὺς πλωτοὺς καὶ τοῖς λοιποῖς καρποῖς θαυμαστὴν, ἀπέχουσαν δὲ πλειόνων ἡμερῶν, ἐν ᾗ ἐπιμισγομένων τῶν Καρχηδονίων πλεονάκις διὰ τὴν εὐδαιμονίαν, ἐνίων γέ μην καὶ οἰκούντων, τοὺς προεστῶτας τῶν Καρχηδονίων ἀπείπασθαι θανάτῳ ζημιοῦν τοὺς εἰς αὐτὴν πλευσομένους, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας πάντας ἀφεῖναι, ἵνα μὴ διατελῶσι μηδὲ πλῆθος συστραφὲν ἐπ᾽ αὐτῶν ἐπὶ τὴν νῆσον, κυρίας τύχῃ, καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων εὐδαιμονίαν ἀφέληται. *Hoc eſt, ut Pirckaimerus interpretatus eſt: Trans Herculis columnas in eo mari, quod Atlanticum dicitur, inventam quandam*
inſulam

inſulam à Carthaginenſium mercatoribus olim fuiſſe inquiunt, à nullis id temporis habitatam, præterquam à feris, & propterea ſylveſtrem admodum & multis refertam arboribus: alioqui fluminibus plurimis ad navigandum aptiſsimis plenam, ac incredibili quadam omnium rerum naſcentiū ubertate profluentem, ſed remotam à continenti plurium dierum navigatione. Ad quam cum nonnulli Carthaginenſium mercatores fortè acceſsiſſent, captiq; ejus loci fertilitate ac aeris clementia, ibi ſedem fixiſſent: commotos ob id Carthaginenſes, ferunt ſtatim conſilio publico decreviſſe, morte indicta, ne quis poſthac illuc navigare auderet: & qui jam erant, juſsiſſe ſtatim interfici (Pyrckaimerus videtur legiſſe ἀποκτεῖναι) ne ipſius inſulæ fama perveniret ad alias nationes, ſubmitterenturq; alicui fortiori imperio, ac fieret quaſi oppugnaculum quoddam adverſus eorum libertatem. Et in eodem libello circa finem ferè ait: Λέγουσι περὶ Φόινικας τοὺς κατοικοῦντας τὰ γάδειρα καλούμενα, ἔξω πλέοντας ἡρακλείων στηλῶν ἀπηλιώτῃ ἀνέμῳ ἡμέρας τέτταρας, παραγίνεσθαι εἰς τινὰς τόπους ἐρήμους, θρύου

καὶ

καὶ φύκους πλήρεις, οὓς ὅταν μὲν ἄμπωτις ᾖ,
βαπτίζεσθαι, ὅταν δὲ πλημμύρα, κατακλύζεσθαι.
ἐφ' ὧν εὑρίσκεσθαι ὑπερβάλλον θύννων πλῆθος,
καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς πάχεσιν ἄπιστον ἐποκεί-
λωσιν, οὓς ταριχεύοντες καὶ συνθέντες εἰς ἀγγεῖα,
διακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα, ὧν Καρχηδόνιοι
μόνον οὐ ποιοῦνται τὴν ἐξαγωγήν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀ-
ρετὴν ἣν ἔχουσι κατὰ τὴν βρῶσιν, αὐτοὶ καταναλί-
σκουσι. *Hoc eſt, ut idem interpretatus eſt: Ajunt etiã Phœnices illos, qui ultima Gadium incolunt, cum trans Herculis columnas per dies quatuor enavigaßet, vento maximo Apeliote tracti, applicuiſſe tandem ad loca quædam inculta prorſus ac deſerta, verùm plena multa illuvie, & continuo penè conquaſſata motu: ea ubi ceſſaverit æſtus, facilè conſpici poſſe, ſed redeunte immergi: in quibus inveniſſe eos affirmant incredibilem quandam Thynnorum multitudinem, magnitudine quidem et amplitudine admirabili. Tum verò ab his laqueos parari cepiſſe, quibus caperentur: captos autem membratim concidere, atq; eorum carnes deſiccare paulatim conſueviſſe, ac demum in vaſis reconditos, deferre Carthaginem. Verum à Carthaginenſibus non exportari ulte-*

rius è civitate, ſed potius eos domi conſumere, ob eam quam ferunt hujuſmodi piſces in conviviis dignitatem & excellentiam de ſe præſtare. Nec verò prophanorum duntaxat autorum, ſed ſacrarum etiam literarum teſtimonio uti hac in re poſſumus. Nam ubi lib. 3. Regum cap. 9. mentio fit inſulæ Ophir, ex qua claſsis Salomonis aurum advexerit: ibi hanc regionem Indiæ plerique intelligunt, recentiores verò Hiſpaniolam in novo orbe verſus occidentem inventam: quam ab Heberi nepote Ophir (de quo Geneſ. 10.) dictam eſſe autumant. His igitur & tot philoſophorum, poëtarum, Geographorũ, Grammaticorum, ſacrarum literarum teſtimoniis conſtat illum novum orbem veteribus quoque non prorſus ignotum fuiſſe. Quæ autem cauſa fuerit, cur illa navigatio tam diu intermiſſa ſit, incertum eſt. Credibile tamen eſt vel regum civitatumque interdictis illis id accidiſſe, vel ob Romani imperii inclinationem, cum totus orbis noſter bellis & vaſtationibus Gothorum, Vandalorum, Longobardorum arderet: & Turcici imperii incrementum, omnes vires & cogitationes Europæ in ſe converteret. Sed

utcunque

utcunq; ſe res iſta habeat, hoc proximo ſeculo magna ex parte iſtæ regiones rurſus detectæ ſunt inſatiabili Hiſpanorum cupiditate, ſed autore & inventore Chriſtophoro Columbo Genuenſe, qui primus Ferdinando & Iſabella regibus Hiſpaniarũ, novũ orbem inveſtigavit anno CIↃ. CCCC. XCII. & Cubam, Hiſpaniolam, Cubaguam, inſulas: item Veraguam & Vrabam Indicæ continentis provincias detexit. Hunc ſub Carolo Quinto Imp. ſecuti ſunt alii. Corteſius enim novam Hiſpaniam & Mexicanum Montezumæ regnum: Valboa mare auſtrale, quod vulgò mare del Sur dicitur: Pizarrus Peruanum ingens illud Attabalibæ regnum: Magellanes Magellanicum à ſuo nomine fretum: Pontius Legionenſis Floridam provinciam: Fernandes Jucatanam aperuerunt. Et ſanè magnum hoc noſtri ſeculi beneficium videri poſſet, niſi ſtatim fœda avaritiæ ingluvie, diraq; ducum inter ſe laniena fœdatum inquinatumq; fuiſſet. Nam poſt primam illam pugnam, inter Chriſtophorum Columbum et Franciſcum Poreſium in inſula Hiſpaniola commiſſam: nónne ipſi duces, qui Peruanam il-

 lam

lam terram cepere (ut Lullus Balearicus annotavit) & in illa gubernanda ſibi ſucceſſere, mutuis cædibus omnes ferè confecti ſunt? Nã Franciſcus Pizarrus ſtrangulavit Almagrum: Pizarrum viciſſim necavit filius Almagri: hunc poſtea Vaſca decollavit: Vaſcam cepit Blaſco prorex: hunc in prælio interfecit frater Pizarri: Pizarrus tandem à Vaſca capitali ſupplicio affectus eſt. Rectè enim Sophocles in Antigona.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἷον ἄργυρος
Κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε: τοῦτο καὶ πόλεις
Πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησι δόμων,
Τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
Χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν:
Πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν,
Καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.

Et Horatius lib. 3. Carm. oda 16.

Aurum per medios ire ſatellites
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumq; fames.

Quod verò ad originem & ſtirpem harum gentium attinet, in eam ſententiam aliquando delapſus ſum, ut ex Cha-

mi

mi poſteris deductas eſſe, et parentis maledictis ac diris irretitas, in hanc extremam orbis partem, ab humanitate penitus ſemotam, relegatas crediderim. Quã meam ſententiam mirabiliter confirmari ſenſi, cum è Lerio navigationis Braſilienſis cap. 16. cognoſcerem, eundem idem ſenſiſſe ſedecim annis antè, quàm Hiſpani autoris, qui hiſtoriam generalem Indiæ ſcripſit, ſententiam de eadem re eandem cognoviſſet. Et ſanè in his rerum obſcuritatibus nihil illa conjectura nobis magis veriſimile occurrit, vel potius nihil occurrere poſſe exiſtimo. Hæc de noſtri ſeculi navigationibus præfari volui, vir Ampliſſime: ut noſtrorum colloquiorum, quæ de his rebus inter nos habita ſæpè ſunt, memoriam renovarem, accommodatam ad eam rem quam tuo hortatu aggreſſi ſumus. Te enim ſuadente & hortante navigationem illam Anglicanam è Gallico ſermone converti, quam Forbiſſerius Anglus Septentrionem verſus ſuſcepit. Quæ quoniam te autore Latinè loqui cepit, ad te potiſſimum eundem redit: ſed præſtat Pithoum ipſum exordientem et narrantem Latinè audire.

AD DOMINVM DE ALTO ET PVEL- MONASTERIO, COMMISSA- rium rerum bellicarum or- dinarium, Præ- fatio

John Carter Brown Library

NICOLAI PITHOI, DO- mini de Chamgoberto.

NON DVBITO QVIN, SI *homines iſti, qui ſummum bonum opibus & divitiis metiuntur, quiq́ illud Poëtæ ſemper in ore habent:*

O cives cives, quærenda pecunia primum:

in hanc hiſtoriam inciderint: quàm primùm de tot theſauris & immani opulentia, quæ in Septentrionalis illius oræ viſceribus abſtruſa eſt, narrari audierint, ſtatim beatos illius regionis incolas exiſtimaturi, & cum iiſdem, quantumvis barbaris, ſuam conditionem libenter permutaturi ſint. Alii vero, qui miſerias & calamitates, quas plerunq́ hæ immenſæ divitiæ & opes tanquàm comites ſecum adducunt, conſiderabunt: ii clades illius populi & duriſſimam conditionem deplorabunt, dicentq́ optandum, totam illam malorum eſcam quam longiſſimè ab illis eſſe remotam. Nam pro ſua prudentia, animis cogitationeq́ præcipient, ſibiq́ videre videbuntur

buntur miſeras gentes ſub perpetuum duriſſimæ ſervitutis jugum redactas, quæ antea aureo quodam ſeculo, ſumma libertate & dulciſſimo otio, longè ab inimicorum metu remoti, ſuo jure fruebantur, contenti rebus quas terra ipſis ſua ſponte ſuppeditabat. Deniq; ſuperioris ætatis & aliorum populorum triſtiſſimis eventis animo repetendis, de futuris conjecturam facientes, nequaquam dubitabunt quin eadem aut ſimilia his expectanda & perpetienda ſint. Exiſtimabunt enim eos omnibus his rebus, quas poſſident, ſpoliatum iri, futurumq; ut in manus incidant exterorum, qui eos ex patria tranſportatos, collocaturi ſint ubi ſibi quam maximè expedierit. Quin etiam nullum alium eorum uſum futurum, quàm foſſorum, ad excavandam ſcilicet humum & rimanda terræ viſcera, ut detegant theſauros, quos illa gremio ſuo abſtruſos contegit: utq; inſtar mulorum & jumentorum trahant vexentq; auri maſſas ſine ulla ſpe præmii aut mercedis. Vxores ipſorum & filiæ, impurorum hominum violentiis & ſtupris objicientur, inquient: ipſi tributis onerati, ac naturali libertate ſpoliati, in indignam ſervitutem abducentur: tandemq; cum terra omnibus theſauris exhauſta, ipſi autem egregiè ſuis bonis nudati fuerint, indigniſſimè voci præconis ſubjecti, plus offerenti addicentur. Et ut in pauca conferam, hanc ſummam ſuæ cogitationis iſti facient, fore ut cum his agatur, quemadmodũ cum Indis & aliis pluribus actum ſit. Cæterum ii, qui ſaniore

judicio præditi fuerint, oculos animi paulò altius attollent, conſiderabuntq́ quæ fœlicitas & proſperitas illis barbaris pro his theſauris in terræ viſceribus latentibus, parata ſit. Nam hujus ætatis homines ita comparati & lucri cupiditate adeo inflammati ſunt, ut ſine ſpe alicujus emolumenti non facilè aliquis reperiatur, qui navigationem ſuſcipere velit in illas regiones, quæ frigoribus torpent, montibus altiſsimis & glacie perpetua rigent, majore anni parte luce & ſplendore Solis carent, ubi calidiſsima æſtatis tempeſtas ita frigida eſt ut media apud nos hyems: adeò ut, ſi ita liceat dicere, in naturæ contemtum factæ videantur, ab hominibus barbaris, crudelibus & anthropophagis habitatæ. Itaq́ ſi illæ regiones omnino ſteriles & ſine emolumento eſſent, periculum eſſet ne perpetuò incognitæ manerent, nec ullo hominum commercio frequentarentur: quo fieret, ut hi quoq́ miſeri homines, qui in his remotiſsimis regionib. hinc inde per vaſtas ſolitudines diſperſi ſunt, perpetuò illam vitã immanem & ferocem degerent, alieni ab omni civilitate, & ſpoliati uſu rationis, quodq́ miſerrimum eſt, privati vero & ſummo hominis bono, quod in agnitione Dei conſiſtit, qui ideò hominem creavit & in hoc ampliſsimum theatrum collocavit, ut in eo & per eum gloria afficeretur. Nunc verò cum exploratum certumq́ ſit iſtas regiones fertiles & auro divites eſſe, homines facilius allicientur, Deusq́ Opt. Max. illorum iter ſecundabit, ut Evangelii communicatione barbari iſti

ad

ad mitiorem vitam traducti, aſſueſcant ratione uti, & ſe ad humanitatem comparent: utq́ȝ è ſervitute diaboli (à quo hoc quidem tempore captivi tenentur) liberati, incipiant frui immenſis illis beneficiis, quibus hactenus magno ſuo damno caruerunt. Sed dicet aliquis, tam moleſtam & periculoſam peregrinationem nulla alia ſpe niſi lucri ſuſcipi: nihilq́ȝ minus quàm ipſorum ſalutem & divinam in cognoſcendo vero Deo regenerationem quæri. Et ſanè, ut dicam quod ſentio, non omnino fallitur qui ita exiſtimat: quin & ipſe quoq́ȝ credo multò majorem partem eorum, qui hanc peregrinationem ſuſcipiunt, nulla alia re quàm avaritia & habendi acquirendiq́ȝ deſiderio duci. Imò illi ipſi ingenuè fatebuntur, ſe ſi ſciverint illas regiones planè ſteriles & ſine ullo fructu eſſe, quantumvis populoſæ fuerint, nunquam tamen pedem extra patriam poſituros propterea eſſe. Sed in hac re quoq́ȝ incomparabilis & admiranda Dei Opt. Max. bonitas & providentia apparet, qui cum perpetuò paternam de ſalute hominum curam gerat, optimè novit, quando & quomodo res à ſe deſtinatas in effectũ deducere poßit: & quidem ratione hominibus ignota & à judicio humano aliena, imò huic ipſi quandoq́ȝ repugnante. Quis enim (ut hoc potiſsimum exemplo utamur) exiſtimaret fieri poſſe, ut homo avaritia & pecuniæ cupiditate inflammatus, quiq́ȝ nihil aliud ſpectet aut propoſitum ſibi habeat, quàm ut per fas & nefas immanes divitias ſibi comparet: al-

teri prodeſſe, ejuſq; commodum procurare poßit? utq; is, qui in regionem aliquam ad exhauriendas aſportandaſq; ejus divitias ſe contulerit, ad augendam eam ornandamq; opibus autor eſſe poßit? Neminem exiſtimo tam fatuum aut ſtupidum eſſe, qui id affirmaturus ſit. Verum operæ precium ſit conſiderare quomodo Deus hæc omnia moderetur. Nam occulta quadam ratione hominum mentes ita incitat, ut quantumvis principiò longè aliud ſibi propoſitum, unamq; diteſcendi metam ſibi præfixam habuerint, ipſi tamen ignari & inſcii ad pietatis religioniſq; ſemina in barbarorum iſtorum animis ſpargenda proficiſcantur. Id quod accidet, ut ſpero, in his, quorum in hac narratione mentio fit, niſi ipſi ſua ingratitudine & pertinacia ſuam ſalutem impedierint. Nec verò timendum eſt ne idem his barbaris contingat quod aliis ſimilibus, quos hiſtoriæ adeò crudeliter et immaniter tractatos eſſe teſtantur, ut ſola commemoratio horrorem audientibus incutiat. Nam quoniam illis res eſt cum Regina tam humana, tam bona, tam pia, nullus exitus infelix pertimeſcendus eſt: cum certum ſit, illam his rebus ea remedia adhibere, & pro ſua prudentia ita providere poſſe, ut ea incommoda, quibus Indi expoſiti vexatiq; fuerunt, ab his Septentrionalibus arceantur prohibeanturq;.

HEROICVM.

Vos quicunq; Deo vultis gens ſancta vocari,

Et

Et fertis populi laudem ſub pectore fixam
Divini, ac magni gaudetis nomine Chriſti,
Vos inquam, memori decuit perpendere mente
Quæ ſors veſtra eſſet, qua vos quoq; parte locati
Rebus in humanis, & quali munere ſacris
Eſſetis tincti lymphis, iterumq́; renati.
Nam niſi, qui dextra nos omnipotente tuetur
Spiritus, ingenti res noſtras ferret amore,
Nil noſtra vita pejus, nil triſtius eſſet.
Aut ſi, quæ primo nocuit triſtiſsima mundo
Vndarum illuvies, noſtros quoq́; ſæva parentes
Fluctibus extremas rapidis pepuliſset in oras,
Hoſpitia ut duri ſubeuntes frigida cœli,
Languenti terram colerent ſub Sole jacentem:
Haud dubiè ignaris vitæ, brutaſq́; ſecutis
Vivendi leges, non ſenſus numinis ullus
Eſſet & ægrarum vixiſſent more ferarum.
Sic nova gens quondã, ſubmerſi conſcia mundi,
Et ſubnata recens, artis famæq́; ſuperbos
Linquere cum vellet titulos & ponere tota
Ingenii monumenta ſui clariſsima terra:
Vrbem ſtruxerunt, & vaſtis molibus altam
Turrim eduxerunt, quæ cœlum vertice ſummo
Tangeret & ſupra nubes ſe tolleret omnes.
Sed Deus ut validæ monſtraret robora dextræ,
Hos ipſos vario linguæ diſcrimine ſciſſos
Hinc atq; hinc partes mundi diſperſit in omnes.
Sic alii ſævis undarum fluctibus acti,
Aſt alii audaci cæcaq́; cupidine mentis
Confiſiq́; ſuis opibus dextraq́; potente,
Terrarum varias longis ambagibus oras

Cape-

Caperunt latè, & ſylvas, campoſq; jacentes.
Verùm hos (extremas quicunq; remotius oras
Tentarunt, auſu circum præcordia magno,
Lentaruntq́; maris longinqua aſpergine remos)
Deſecêre hominum veſtigia longius: Ergo
Non illi quicquam cernunt niſi montibus altis
Pendentes ſcopulos, ſummaq́; cacumina rupis:
Et tenebras, noctiſq; umbras & inania ſpectra,
Et ſerum ſegnemq́; diem: ſol naſcitur ægrè,
Lutea per nebulas oſtendens pallidus ora.
Incurrunt oculis nocturni ſydera cœli,
Et Lunæ facies, modò quæ per inania cornu
Incedit gracili, & pallentes humida vultus
Oſtendit, liquidis cum emerſit nuper ab undis:
Et modò plena animis Phœbum ſe tollere contra
Audet, & obſcuras evincit lumine noctes.
Illa quidem tempus vel quod jam protinus inſtat,
Vel quod præteriit, monſtrat mortalibus ægris:
Non tamen eſt, certaſq; vices, varioſq; meatus
Illos qui doceat: mentemq́; ad ſydera tollat.
Qui primi terras adeò cepere remotas,
Hoſce ſuas jam ſub leges mors atra vocavit.
Succeſſêre illis nati, natiſq́; nepotes,
Vtq; ſolent umbris involvere tempora denſis
Humanos actus, ignorant turpiter ipſi (cant.
Quæ ſint ſtirpe ſati, aut genꝰ unde ab origine du
Nec quicquã, niſi quæ firmet præſentia, norunt:
Et credunt homines, velut ipſa animantia, natos
Vt brutas habitent terras, rationis egentes.
Et quod deterius longè, longeq́; dolendum
Eſt magis, haud illos tangit reverentia Divûm,

Nec

Nec quid ſit numen verum, cognoſſe laborant,
Quæ ſpes una hominũ, ſanctaq; eſt plena ſalutis.
Tale hominum genus eſt, de quo hæc narratio
(ſcripta eſt,
Quos monſtrat veluti pecudes ratione carentes
Vivere: quòd nihil eſt illis in fronte pudoris,
Non leges, non jura tenent, enormis & exlex
Gens, cui nulla uſquam civilis portio vitæ eſt,
Humaniq; nihil: non ulla ſcientia rerum,
Aut ſenſus alii, quàm quos & belua ſentit,
Ut quærant miſeræ latebraſq; & pabula vitæ.
Namq;, heu, vix hominũ dignãdi nomine (ſicut
Bruta ſolent) herbis cõplent ſua viſcera crudis,
Labraq; concretis jungentes arida lymphis,
Vt canis exerta lambunt glaciẽ undiq; lingua.
Quin etiam (res mira & verè dira relatu)
Humana ventrem ſolantur carne voracem.
Inſuper è pecudum gens hæc ſibi pellibus, arctas
Contexit braccas, grandes quibus integit artus.
Sed non dulcis amor illi, non pectoris ardor
Cognitus eſt, quo nos ipſi nos inter amamus.
O gens extremis degens miſerabilis oris,
Etſi nec nomen, tua nec mihi natio nota eſt,
Nec quibus auricomus radiis illuſtria tangat
Regna Deus, noctiſq; atræ, luciſq; ſequeſter:
Attamen humana cupio tibi proſpera mente.
Fortunas en noſce tuas, en aſpice ſegnis,
Quæ Deus è celſo mittat tibi munera cœlo:
Quas lintres homineſq; in curvo litore cernis,
Non veniunt ut te jugulent, mortiq; remittant:
Quod ſi divitias & terræ viſcere tectos

Theſauros

Theſauros quærunt : illos prohibere caveto
Litoribus, portu potius tectisq́ receptos
In læti ducas penetralia maxima regni.
Hoſpitii pro jure ipſi tibi munera ſolvent,
Quæ nullo poſſunt extingui temporis ævo.
Tuq́ Deus celſi rex atq́ creator Olympi,
Cordi hujus gentis totis incumbe caminis,
Anglica ut hanc ſemper tutis accedere remis
Gens queat & ſancti diſpergere ſemina verbi:
Vt veluti his noſtris laudaris maximus oris,
Sic ſub Parrhaſia celebreris plurimus urſa.
Et velut angelici laudant per cœlica templa
Te cœtus, laudent homines glaciale per æquor.

ELEGIACVM.

Quid falſas quæris, quas laudat fabula, naves?
Et teris ingenio ſomnia ficta tuo?
Aut cur conſumit bona tempora Iaſonis arbor,
Et nunquam Euxino vellera viſa ſinu?
Quænam ſumma fuit tanti tibi, quæſo laboris?
Anne ut pro veris ſplendida verba feras?
Nullæ unquam pecudes ex fulvo, crede, metallo
Geſtarunt villos, auricomáſve cutes.
Quin potius veras naves cognoſcere tendis?
Hîc Argo, Iaſon hîc tibi verus adeſt.
Hîc etenim regio fulvo precioſa metallo,
Hic bona non ullo ſunt minuenda modo.
O nimium fœlix, omni & precioſior auro,
Si vigeat veri cognitione Dei.

NAR-

NARRATIO
DE MARTINI FORBISSERI ANGLI
NAVIGATIONE IN REGIONES Occidentis & Septentrionis, anno CIↃ. IↃ. LXXVII. ſuſcepta.

John Carter Brown Library

CUM MULTI PRÆſtantes hujus ætatis viri, jamdudũ in eo elaborarint, ut regiones mundi & terras antea incognitas & diuturna ignorantia abſtruſas, inquirerent, patefacerent & detegerent: & iis inquirendis, patefaciendisq; laudem ſingularem acquirerent, et memoriæ poſteritatis ſuum nomen proderent: tum in primis, his proximis annis Martinus Forbiſſerius in horum numerum relatus, ſumma laude & prædicatione dignus eſt. Is enim Capitaneus Anglus, naturæ dotibus egregiis & animi præſtantia ac robore ſingulari præditus, cum eadem opera non modò patriæ prodeſſe, ſed & ſibi gloriam compa-

comparare deſideraret: conſtituit anno O.R. CIↃ IↃ LXXVII navigationem ſuſcipere verſus mundi regiones maximè Boreales, in quibus nulladum hominum, qui illuc penetraſſent, veſtigia impreſſa eſſent.

Principiò itaq; iter ad Catainam & alias terras ac regiones finitimas navigando verſus Occidentem & Septentrionem perquirere & aperire decrevit: qui curſus (quantum conjecturis aſſequi licet) eſt juxta latus Americæ Septentrionale & Occidentale, inter Corum & Aparctiam ventos excurrens. Ajebat autem Americam eſſe inſulam, in quam noſtri mercatores occaſionem haberent navigandi ſecundum littus noſtrum, quod maximè omnium Europæorum ſeptentrionale eſt, ad negotia et mercaturam in Aſiæ regionibus brevi temporis ſpacio, majore cum emolumento, minoreq; ſumtu quàm ex aliis regionibus, obeundam exercendamq;.

Cataina ampliſsimum Magnæ Tartariæ regnum eſt: quæ per vaſtiſsimas & latiſsimas orientis ſolitudines ad utrumq; Oceanum Orientalem & Meridionalem, ex una parte, ex altera ad Tanaim & Perſidis ac Turcorum regnum extenſa,

extenſa, utramq́; Scythiam & multas alias terras, ut Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Luſitani accedunt, complectitur. Principem totius generis Magnum Chamum nominant. Regia ſedes eſt civitas Gombaleſchia, cujus ambitus duodetriginta millia paſſuum habere perhibetur, hoc eſt, ſeptem milliaria Germanica. In eadem eſt urbs Quinſea, cujus ambitus (ut Paulus Venetus ſcribit) ſuperat centum millia paſſuum: habetq́; duodecim millia pontiũ tantæ altitudinis, ut naves onerarias explicatis velis facilè admittant. Quod Bodinus fabuloſum putat.

America dicitur novus orbis, ab Americo Veſputio navigationis duce detectus. Americus enim ille poſt Columbum Genuenſem, anno 1497. juſſu regis Caſtiliæ eam regionem ingreſſus eſt. Unde Adolphus Mekerchus.

Inferiore ſolo quam cernis, America dicta eſt:
Quam nuper vectus pelago Veſpucius audax
Vi rapuit, tenero nympham complexus amore.
Illa oblita ſui, caſtiq́; oblita pudoris
Nuda ſedet totum corpus, niſi vitta capillos
Plumea vinciret, frontem niſi gemma notaret,
Ambirent teretes niſi tintinnabula ſuras.
Lignea clava olli in dextra: qua mactat obeſos
Atq; ſaginatos homines, captivaq́; bello
Corpora, quæ diſciſſa in fruſta trementia lentis
Vel torret flammis, calido vel lixat aheno.
Vel, ſi quãdo famis rabies ſtimulat mage, cruda
Et jam cæſa recens, nigroq́; fluentia tabo,

 Mem-

Membra vorat, tepidi pavitant ſub dentibus
(artus,
Carnibus & miſerorũ et ſanguine veſcitur atro.
Horrendum facinus viſu, horrendumq́ relatu.
Quid non impietas deſignat barbara? quid non
Contemtus superûm?
Aſpicis in læva fœdatum cæde recenti
Humanum caput. En arcum cereleſq́ ſagittas,
Quîs ſolet, adducto dum flectit cornua nervo,
Vulnera certa viris certamq́ infligere mortẽ.
Mox defeſſa hominum venatu tradere ſomno
Membra volens, lectum contextũ rarius inſtar
Reticuli, gemino à palo quem fixit utrinq́,
Conſcendit, textoq́ caput reclinat & artus.

Præfectus itaq; noſter Forbiſſerius ſuperiore anno CIↃ IↃ LXXVI conſilium ſuum ac decretum, non ſine ſummo vitæ ac ſalutis periculo, eductis ſecum duobus myoparonibus, in effectum deducere conſtituit: ſed primis ejus ceptis fortuna defuit, quòd nimis intempeſtivè & tardè alieniſsimoq; tempore ad deſtinatum locum perveniſſet. Iam enim frigore, glacie & pruina (quæ ſumma in illos locis, aſperrimaq; ſunt) omnia ceperant peruri, adeò ut re infecta, eò unde venerat, reverti coactus ſit: unum illud adeptus, ut iter aperiret patefaceretq;,
quò

quò poſtea audacius & majore cum confidentia, tam peregrinam & barbaram oram adire poſſet. Prima tamē iſta navigatione quinque ex ſuis comitibus amiſit.

Ille igitur incepti perficiendi, & id quod ſemel ſuſcepiſſet, ad exitum deducendi cupidus: reginam Angliæ inſtruit, quanto cum emolumento & commodo ſuorum ſubditorum negociatio, mercatura & commercia in illis regionibus exerceri poſſent: multaque dixit de modo & ratione, qua ad optata pervenire poſſet: commemoravitque ingentes fructus, quos inde haurire & conſequi liceret. Regina itaque cum certius, an res ita ſe haberet, explorare cuperet: præfecto navem centum & octoginta doliorum capacem, duoque parva aphracta, commeatu & aliis rebus neceſſariis in ſemeſtre inſtructa, curavit: additis epibatis centū & quadraginta tam nobilibus, quàm propugnatoribus & remigibus, qui præfectum comitarentur: mandavitque ut priorem curſum relegerent, & ulterius, quàm antea feciſſent, progrederentur.

Nos igitur mandatum Reginæ ſecu-

ti, è Blakevalle (diſtante duabus leucis
XXVI. Maji. aut circiter à Londino) a.d. XXVI Maii, anno CIↃ IↃ LXXVII ſolvimus: ancoraſq́ jecimus in portu Harvvickio, ubi ea, quæ ad noſtras naves inſtruendas neceſſaria videbantur, comparavimus.

Londinum, à C. Cæſare Trinobantum (ut plures exiſtimant) nuncupatum, totius Britanniæ regia, multarum gentium commercio nobilitata, exculta domibus, ornata templis, excelſa arcibus, & deniq́ rerum omnium copia atq́ opum affluentia valde mirabilis. Invehit in eam totius orbis opes ipſe Tameſis fluvius, ſtatis horis Oceani æſtibus ſuperbus & tumidus, onerariis navibus ab oſtio per ſexaginta millia paſſuum ad urbem tuto ſemper & præalto alveo navigabilis. Ripas undiq́ peramœnæ villæ prædiis atq́ nemoribus diſtinctæ paſſim exornant: ab inferiore ſcilicet parte Regia domus Grinvicia, ita Anglicè à viridariis appellata: & in ſuperiore Prætorium nomine Ricemundum: in medio autem nobilis ſtructura exurgit VVeſtmonaſterium, ab occidua parte urbis, Foro judiciali ac divi Petri templo, Regum ſepulcris exornato, longè clariſſimum: atq́ item vigeſimo lapide à Londino regium caſtrum Vindoſoriæ ſecedentis regis peramœna ſede, aliquotq́ regum ſepulcris & Garetteriorum ſodalium cerimonia percelebre. Olores autem agminatim læto occurſu & feſtivis cantibus ſubeuntes claſſes excipiunt, ac undiq́

diq; retia ſiluris atq; ſalmonibus expanduntur. Iungitur ad urbem lapideo ponte ſtructura mirifici operis, nec ullis imbribus augetur, cum unis tantum æſtibus intumeſcat. Aula & foro Gallicus ſermo familiaris eſt, adeò ut ad nobiliores etiam fœminas perveniat.

Ad ultimam dicti menſis diem, cum ancoras ſubduxiſſemus, & in tutelam Dei Opt. Max. nos commendaſſemus: vela ventis dedimus. Itaq; leni vento & ſecundo velificantes, remos inhibuimus circa Inſulas Orcades, vulgò appellatas Orkney, quæ numero triginta, Scotiæ adjacent: illicq; aqua recente naves noſtras oneravimus. Noſter præfectus nobilibus & militibus ſuis, è nave egrediendi & ſe recolligendi poteſtatem dedit. Sed quamprimum nos incolæ illarum inſularum conſpexerunt, in fugam effuſi, tuguriiſq; ſuis & caſulis derelictis, ad arma conclamare & cæteros, ut in hoſtium adventu, excitare cæperunt. Verum nos tum nutibus tum amicis ſignificationibus id effecimus, ut ad ſua mapalia redirent. Hic tantus pavor, tantaq; conſternatio, quam illis noſter adventus attulit, argumento mihi fuit, miſeros illos homi- *XXXI. Maji.*

nes à piratis, & maritimis prædonibus, qui eos in fugam compulſos, ſedes ſuas relinquere cogant, frequenter infeſtari.

Ædificia illorum & domicilia valdè ruditer & nullo propemodum ſumtu, è ſilice & ſine ullis fumariis extructa ſunt. Ignem in mediis ædibus excitant: in quarum una parte paterfamilias cum tota familia cibum & ſomnum capit: in altera, ſub eodē tecto pecus ſtabulatur. Genus eſt hominum ab omni civili cultu alienū. Lignis carent, ſed eorum uſum explent ceſpites terreni & boum excrementum. Aliquid leguminis, frumenti, avenæ habent: quarum rerū vectigal ſuo regi pendunt. Præcipuè verò piſcatus exercent. Eſt enim in hac inſula magna vis et copia piſcium, quos ad ſolem & ventum exiccatos induratoſq; reponunt. Cibos perquā ſordidè paratos, ſine ſale comedunt. Habitus & veſtitus planè ruſticano more ad ſimilitudinem Scotorum eſt comparatus. Nummos viles & nullius precii poſsident. Religione nihil à Scotis differunt: habentq; templa illorum templis ſimilima. Sed quoniam piſcatores Anglicani, & ii qui in Iſlandia piſcaturam

ram exercent, horum mores vivendiq́ꝫ rationem melius depingere poſſunt quā ego, illis ipſis hæc deſcribenda relinquo.

Poſtq́ꝫ ex hoc portu egreſsi ſumus (q̄d factum eſt a. d. VIII. Iunii) curſum perpetuò tenuimus inter Corum & Aparctiam, uſqꝫ a. d. IIII. Iulii. Quo toto temporis ſpacio tam raræ noctium tenebræ fuerunt, ut ne obſcuriſsima quidem earū noctium impedire potuerit: quò minus & libros legere & tempus fallere pro ſuo libitu quiſqꝫ noſtrū potuerit. Quæ commoditas in tam longinquo itinere, tamqꝫ ſpatioſo & amplo mari navigantibus nō parva eſt: præcipuè verò cum venti ab omni parte ingruunt, & undæ ſpumantes ultra ſolitū inflantur. Veruntamen hoc beneficium tam illuſtris noctis non durat ultra ſex hebdomadas in illis locis: nimirum tum duntaxat, cum Sol Tropico Cancri vicinus eſt. Verum ubi poli exaltatio eſt ſeptuaginta aut octoginta graduum, ibi diutius durat. *VIII. Iunii.*

Cum jam itinere ſex dierum ab Orcadibus abeſſemus, toto illo menſe ſine intermiſsione ingentes & proceras abietes, quæ maris undis agitabantur, & ſine controverſia ingentium torrentium

impetu evulſæ, in mare præcipitatæ erant, obvias habuimus. Iſlandi nulla alia materia ad calefaciendum utuntur, eamque in litore ſuo colligunt: crediderimque has arbores è novo orbe deferri æſtu maris, qui à Favonio in Subſolanum reciprocando excurrit.

IIII. Iulii. Ad IIII diem Iulii ad Frieſlandiam appulſi, ingentes glaciei inſulas vidimus, quæ X. aut XII. leucis ſeu dimidiatis totidem Germanicis milliaribus à noſtri litoris latere abeſſe nobis videbantur: quarum quædam longitudine dimidia leuca, quædam plus minuſque ſe extendebant, quantum conjectura aſſequi poteramus: oculorum enim ſenſus eas vix XXX aut XL orgyias æquare judicabat. Certi verò de his nihil affirmare licet, præſertim cum in iſto loco maris profunditas tanta ſit, ut nulli uſui nobis bolis fuerit.

Nos quidem ſperaveramus fore, ut in his locis fragrantiſsimorum ſuccorum & liquorum ſuaviſsimo odore reficeremur, & avium dulciſsimo cantu demulceremur, ſicut in aliis regionibus & locis accidit, quæ ſub temperatiore zona ſunt.

Sed

Sed ſpes noſtra nos longè fefellit. Nã etſi menſe Iunio et Iulio in has oras penetraveramus, tempeſtas tamen adeò aſpera et difficilis fuit, ut vix aſperiorem difficilioremq; navigantibus accidere poſſe exiſtimem. Diverſi enim iiq; aſperrimi Boreæ flatus, grandine & nive commixti, uſq; adeò nos oppugnarunt, ut crederemus naturam rerum everſum & terræ cœlum mixtum iri: & ut paucis complectar, videbatur nobis æſtas ſubita commutatione in hyemem converſa: quod, ſcio, incredibile propemodum & παράδοξον videbitur illis, qui cogitant alias regiones Septentrioni proximiores (quales ſunt quæ ſub L X X. gradu jacent) multô eſſe temperatiores, quâm iſta ſit, ubi poli exaltatio non excedit ſexageſimum primum gradum. Glacies toto iſto latere durat et perennat non aliter quàm vallum aut murus continuus, ut ea ratione propugnaculi vicẽ illi regioni præbeat, & eum qui accedere velit, ſummum vitæ diſcrimen adire cogat. Præfectus noſter triduum integrum, inſtructis navibus, periclitatus eſt, an ad terram appellere poſſet; ſed cum animadverteret, nulla ra-

tione ſe voti ſui compotem fieri poſſe, coactus eſt infecta re diſcedere & ſuum conatū in aliud cōmodius tempus differre.

Sunt præterea in tota illa acta excelſiſsimi montes, perpetua nive contecti, exceptis quibuſdam jugis, quorum vertices adeò ſunt acuminati, ut in his nives hærere non poſsint, ſed impetu et violentia ventorū impulſæ ad terrā deferantur.

Prę̨terlegimus illud litus integro quatriduo ita, ut nullum indicium aut veſtigium appareret, quo colligere poſſemus an terra iſta habitaretur. Vidimus quidem aviculas aliquas, quæ propter tenebras & nebulas denſas, quibus iſta regio obnoxia maximè eſt, à terra aberrantes, in noſtra navigia inciderunt. Vnde conjecturam fecimus, terram illam habitabilem & interius amœniorem ac mitiorem eſſe, quā foris prima fronte promitteret.

VIII. & XVI. Iulii. Ex eo loco ſolvimus a. d. VIII. menſis Iulii. Ad diem XVI. animadvertimus terram, quam præfectus noſter à prima ſua navigatione vocaverat Der Königen Vorland/hoc eſt, primā Reginæ terram. Inſula eſt, ut exiſtimamus, proxima continenti ſubjectæ quam Americam vocant,

cant, & ex altero latere oppoſita inſulæ, quam noſtræ navis magiſter Inſulam Haſleam vocabat, quæ valdè vicina eſt continenti Aſiæ. Inter has duas inſulas fretum eſt, à præfecto Forbiſſerio Strictum cognominatum, per quod (ut opinio fert) navigare licet in mare Auſtrale, quod vulgò del Sur dicitur: etſi id nondum exploratum eſt.

Auſtrale pelagus hîc intellige, non quo rectà in Auſtrum navigatur, aut quod polo Antarctico ſubeſt: ſed cum Indica continens duplici utrinq; Oceano alluatur: qui in Meridiem & Occidentem vergit, Auſtralis & vulgo Mare del Sur: qui in Orientem & Septentrionem, Septentrionalis appellatur, vulgò Mare di Tramontana. Verùm mare illud Auſtrale Vaſcus Nunez Valboa primus reperit, moxq; ejus oræ præfectus deſignatus eſt.

Neq; verò unquam adduci poſſum, ut credam ullam aëris temperiem tantam ſub iſto cœlo eſſe, quam diu ſol per Septentrionalia ſigna incedit (quod ſpacium eſt dimidiati anni & unius diei) quæ tam vaſtos & immanes glaciei aggeres (quos rectè excelſis & monſtroſis montibus comparare poſsis) rumpere & diſſolvere queat, & inde has ingentes quadras

dras detrahat, quę ita ut dictum eſt in mari fluctuant: præſertim cum maxima ſolis altitudo non excedat viginti tres gradus & triginta ſcrupula prima. Potius itaq; crediderim, aliunde id accidere, nimirum aut ab impetu & vi aliquorum torrentium, aut ad minus à violentia æſtuum marinorum variè reciprocantium. Sed ut rem in pauca conferam, tanta frigora ſenſimus, priuſquam iſtam terram attingeremus, ut niſi longitudo dierum aliud nos docuiſſet, uno momento et ictu oculi in rigidiſsimam aſperrimãq; hyemem nobis delati videremur.

Verùm id nos omnium maximè attonitos habuit, quòd primo noſtro adventu, ex omnibus partibus nihil niſi arduas & denſas glacies conſpicere potuimus, ita ut primo aſpectu aliud ſuſpicari non poſſemus, quam freta iſta ingenti glacierum muro munita et concluſa eſſe: quæ res animos noſtros ad deſperationem propemodum adegit. Sed præfectus noſter animi magni & fortis vir, cũ in eas regiones penetrare, & Deo benè juvante iter hoc patefacere, licet omnia pericula ſibi propoſita ſciret, omnino decreviſſet:

creviſſet: adeò militum ſuorum animos erexit & incendit, ut quàm ipſe pro Reginæ ſervitio & patriæ emolumento ad audendum paratus eſſet, tam promtos alacreſq; ad ſequendū eos redderet. Itaq; cum duobus myoparonibus, quos ſecum ea de cauſa adduxerat, bis ſecundum littus orientis & inſularum adjacentium, ultro citroq; trajecit. Interea navis & duo aphracta, ne à glacie ipſis periculum eſſet, in alto ſe tenebant.

Interim dum præfectus noſter terram illam inquireret, & ripæ appropinquaret, aliqui ejus regionis incolæ, conſpiciendos ſe nobis exhibuerunt, ſaltantes & cum clamore ineptiſq; geſticulationibus tripudiantes, quæ nos admiratione ſuſpenſos tenuerunt. Præfectus nihil non tentavit, omnemq; lapidem movit, ut eos ad ſe alliceret omnis generis blanditiis demulſos: donaq; obtulit illis cultellos & alias ejuſmodi nugas ac apinas tricaſq;. Verùm tam ſuſpicaces, cauti & verſuti erant, ut nihil è manu noſtra accipere vellent, ſigniſq; quibuſdam demonſtrarent, ut ſi quæ illis donare vellemus, in terram exponeremus. Quod cum feciſſe-

ciſſemus, dona noſtra accipiebant, & loco permutationis aliquid è contra ſuarũ rerum relinquebant: alia ratione nullam nobis fidem habituri erant.

Tandem duo ex illis, poſitis armis, contra præfectum veniebant, qui viciſſim ad illos properavit, ſuiſq; seriò mandavit, ne ſe commoverent: ſtatimq; omnibus amicitiæ & benevolentiæ ſignis rectà ad eos ire perrexit, id agens ut alterũ ex illis in ſuam poteſtatẽ adduceret. Sed illi nullo modo eum expectare ſuſtinuerunt, ſeſeq; celerrimè in fugã conjicientes, reſumtos arcus ſinuare, et in præfectũ ſagittas emittere cœperũt, nullo metu noſtrorũ qui ad eos terrendos præſtò erant. Veruntamen etſi ſedulo ſibi caverent, duos tamen ex illis cepimus, quorũ alter nobis elapſus eſt, alter captivus permanſit: ex reliqs verò plurimi vulnerati ſunt.

Illi, quos præfectus noſter ad præſidium & tutelam noſtræ navis & duorum aphractorum reliquerat, interea dum is regionem illam & inſulas à latere ripæ orientalis adjacentes inquirit: à procellis & impetu maris ita oppugnati fuerunt, ut vix evaſerint, timuerintq; ne in altum delati, præfectum noſtrũ, qui parum commeatus

meatus ſecū habebat, è conſpectu dimitterent. Quod ne ipſis accideret, tempeſtatem ingentem, quę circa mediam noctem illis ſupervenit, & furioſam oppugnationem, qua à glaciebus vaſtis et ingentib. oppugnabantur, magno animo ſuſtinuerunt: adjuti noctis claritate, quę hoc tempore perpetua erat: & induſtria dexteritateq́ praefecti tormentis, qui artis nauticæ peritiſsimus erat.

Poſtridie (qui erat XIX. Iulii) præfectus ad nos cum evangelio rediit. Affirmabat enim ingentes opes poſt illos ſteriles & deſertos mōtes latere. Spes igitur illa, qua tam immenſos auri theſauros jā planè devoraveramus, ingentē nobis lætitiam attulit; omnemq́ ſenſum malorū et laborum, quos perpeſsi eramus, ex animo noſtro delevit: metumq́ ac cogitationem periculorū, quæ præterita nocte adieramus, ademit. Nihil igitur aliud ſpectabamus, quam ut angore & animi triſtitia omiſſa, abjectaq́, quàm primùm ſitim auri expleremus, et cupiditati noſtræ infinitæ quocunq́ modo ſatisfaceremus, vix tantas ſpes animo capientes, exiſtimantesq́ vix fieri poſſe, ut tantum deſiderium noſtrū ulla auri quantumvis divite vena ſatiari poſſet. *XIX. Iulii.*

Qua-

Quatriduo poſt noſtrum ad fauces & anguſtias ejus tranſitus appulſum, Zephyrus & Corus glacies hinc inde diſpergentes, aditum & tranſitum nobis ampliorem latioremq́ effecerunt, ita ut ad XIX. diem dicti menſis ſine ullo impedimento ingreſsi ſimus. Sequente die cum præfectus noſter latus occidentale bolide demiſſa exploraret, amœnum locum pro nave & duobus aphractis, quæ adducta erant, & ad permanendum in anchoris idoneum & tutum depræhendit: Omnes igitur vivi & ſani appulimus, uno excepto, qui morbo conſumtus eſt. Hanc ſtationem appellavimus Iacmans Sonde, hoc eſt fauces Iacmanni. Sunda enim vocabulum eſt ab anguſtis maris faucibus.

XX. Iulii.

In ſumma, qui in has regiones navigare velit, is ſecum ita rationem ſubducat, ut cogitet non ſolum per ventorū aſperrimos & impetuoſos turbines et maris fremitus terrificos: ſed etiam per inſulas plurimas & montes glacie concretos, planeq́ horrendos viſu, ſibi navigandum eſſe.

Interea dum in illa acta naves noſtræ

in an-

in ancoris ſtabant, obſervare eas diligenter cogebamur, & perpetuò contis, longuriis & remis machiniſq; ingenioſis amoliri et depellere magnos cumulos glacierum, quæ in fruſta prægrandia & quadras ingentes diviſæ, hinc inde ſecundum æſtus maris contra noſtras naves non ſine periculo fluctuabant.

Præfectus noſter cum diligenter perluſtraſſet et obiiſſet terram illam, quæ Americæ ſubjecta continens eſt, nihilq; votis & optatis ſuis dignum reperiſſet, abiit cum duobus aphractis parvis verſus marginem orientalem, quę continens eſt Aſiæ ſubjecta & vicina: ibiq; navem, quoad ipſi commodum videretur, reliquit.

Lapides illius continentis verſus Americam, radiis ſolis percuſsi ita lucent & ſcintillant, ut aurei videri poſsint. Sed hîc quoq; verum depræhendimus eſſe vulgatum proverbium, quo dicitur, non omnia eſſe aurea, quæ auri colore luceant. Nam ſpe noſtra fruſtrati, invenimus pro theſauro lapides ſplendentes.

In hac ripa occidentali invenimus piſcem mortuum, qui undis maris agitaba-

D tur,

tur, & in roſtro unicum cornu rectum gerebat, longitudine unius ulnæ cum ſemiſſe. Cornu autem intus cavum erat & ſuperiore parte fractum. Quidam ex noſtris injecerunt in id araneas, quæ è veſtigio moriebantur. Itaq; nobis videbatur eſſe Monoceros marinus. Et ſanè experti poſtea ſumus, eaſdem vires & qualitates habere, quas Monocerotis cornu habere dicitur.

De Monocerote Iovius lib. 18. hiſtoriarum ſic ſcribit. Monoceros animal unicorne, pulli equini forma, colore cinereo, jubata cervice, hircina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreq; eburneo & pallidis diſtinctum ſpiris, ad obtundenda hebetandaq; venena, mirificam poteſtatem habere dicitur. Cornu enim immiſſo & per lymphas circumducto fontes expiari perhibent, ut ſalubriter bibantur, ſi inde viroſæ beſtiæ præpotarint. Id vivo animali non detrahi, cum ullis inſidiis intercipi nequeat. Cornu tamen ſponte deciſum in deſertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui ex ſenectæ vitiis renovante natura, vetus cornu exuunt, venantibuſq; relinquunt. Hoc cornu regiis impoſitum menſis, toxica ſi qua ſint epulis indita, emiſſo ſtatim admirabili ſudore convivis prodere narrant. Cæterum de vi tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmaverim

quàm

quàm quod evulgata fama credentibus ſuadet: cum antiquorum autorum nemo, quod legerim, præter unum Ælianum Græcum, quicquam de hac monocerotis admiranda poteſtate prodiderit. Hæc ille.

Poſteaquam præfectus noſter idoneã ſtationem pro navibus inveniſſet, & auri tantum quantum volebat collegiſſet: miſit noſtrum magiſtrum cum aphracto ut navem adduceret. Et cũ bolide exploraret locum, quem invenerat cum oram occidentalem legeret, animadvertit procul duo tentoriola pellibus balenarum tecta, in eoq́; paucos homines: qui quàm primùm nos conſpexerunt, in fugam effuſi, in montes ſe præcipites contulerunt. Itaq́; magiſter navis noſtræ ad tentoria illa perrexit, & cum in his aliquot cultellos, tintinnabula, ſpecula & alias ejus generis apinas reliquiſſet, diſceſsit relictis omnib. rebus quas ibi inveniſſet, excepto uno cane quem ſecum ad navẽ abduxit.

Eodem die, conſilio habito, conſtituimus omnia experiri ut barbaros iſtos mitigaremus & ad nos alliceremus: aut ad minus aliquos exciperemus, ut ex iis, ſi fieri poſſet, cognoſceremus quid no-

ſtris hominibus factum eſſet, quos ſuperiore anno amiſiſſemus.

Cum ejus rei gratia ad eum locū, ubi tentoria vidimus, acceſsiſſemus, animadvertimus eos tentoria loco moviſſe, & ad littus in angulū, qui in mare excurrebat, tranſtuliſſe: ut ſi aliqui, qui ſe perſequerentur, ſuperveniſſent, in navigiola ſua ſe conjicere & fuga ſaluti conſulere poſſent. Quo animadverſo, noſtros in duas cohortes diviſimus, & circumdato monte, in quem ſe contulerunt, cum impetu in eos irruimus. Verùm quàm primùm nos ipſis viſi ſumus, rectà ad navigia ſua, maxima parte remorum relicta, confugerunt: cumq́ꝫ naves eſſent ingreſsi, enavigarunt totum illud littus, ubi noſtri myoparones illos conſecuti, ut in terram ſe præcipitarent, coëgerunt: quod ſanè non feciſſent, ſi illis omnium remorum ſuorum copia fuiſſet, & fruſtra tempus in illis perſequendis conſumſiſſemus.

Quamprimum in littus exſcenderunt, furioſo impetu cum arcubus & ſagittis ſuis in noſtros irruerunt: ſed nos noſtris telis complures illorum ſauciavimus. Cum igitur ſe vulnerari cernerent, ex alto ſe

to ſe in ſubjectum mare præcipites dederunt & ſe ſubmerſerunt, nihil niſi hoſtile de nobis timentes: cum nos ſalutem potius illorum nobis propoſitam haberemus, ſi modò noſtræ fidei ſe credere voluiſſent. Sed, ut gens omnis civilitatis & humanitatis expers, & miſericordiæ in extremis periculis ignara, remedium à morte petebat, ſeque immitibus maris undis ſubmergere, quàm in noſtram miſericordiam confugere malebat. Alii cum viderent quonam res ſuorum ſociorum recidiſſent, ſtatim montes occuparunt. Duæ tamen mulieres, cum fuga elabi non poſſent, loco vectigalis remanſerunt: una propter ſenectutem, altera propter onus infantis quem geſtabat. Iſta vetula tam deformis & turpis erat, ut nobis horrorem incuteret, ſuſpicabanturque noſtri homines eam eſſe veneficam, quæ cauſa fuit ut illa dimiſſa, juniorem cum infante retineremus. Hunc locum appellavimus Blondi ponit, hoc eſt, angulum ſanguinis.

Verum enimverò cum cognoviſſemus barbarorũ iſtorum furias & crudelitatem, & quod nulla amicitia illos no-

bis adjungere poſſemus : conſtituimus inviti & præter voluntatem noſtram, deinceps ſeverius cum illis agere: ideoq; reverſi, omnia vaſtavimus quæ in ipſorum tentoriis erant, ſtatimq; nos in noſtras naves recepimus.

Divitiæ ipſorum nec in auro, nec in argento, nec in gemmis, nec in tapetibus conſiſtunt. Lintres habent pellibus balenarum & cervorum tectas. Canes ipſorum ſimiles lupis ſunt : niſi quòd omnes ferè nigri ſunt. Habent & aliam ſupellectilem, ſed quam curare operæ precium non ſit.

Tandem cum in iſto occidentali latere, quod Americæ ſubjectum & continuum eſt, ferè quindecim dies in ancoris ſtetiſſemus : tertio die Auguſti diſceſsimus, & quarto ejuſdem, noſtrum præfectum in litore orientali invenimus: ibiq; bolide miſſa terram invenimus, quam Annam VVarvvickan à nomine Comitiſſæ appellavimus.

III. & IIII. Auguſti.

Noſtro præfecto placuit, in hac inſula naves & duo aphracta onerari lapidibus mineralibus quos inveniſſet : ut hoc quaſi ſymbolum primæ et ſecundæ navigatio-

gatio-

gationis ſolveret, eoſq; qui vitam ſuam in hac expeditione periclitati eſſent, pro meritis ſuis remuneraretur. Tot laboribus exhauſtis, divino beneficio incidimus tandem in auri tantam copiam, tantumq; theſaurum, ut imitati diligentiam noſtri præfecti, à primo die Auguſti ad XXII invenerimus & terreſtri itinere adduxerimus ducenta dolia, quas Tonnas vocant, exiſtimantes hoc pondus ſatis eſſe ad navem noſtram & duo aphracta oneranda: ſperanteſq; fore ut Deo benè fortunante & Regia majeſtate permittente in poſterum plus lucri faceremus ex tali beneficio, quod regionis illius ſeptentrionalis viſcera, quæ hucuſq; incognita & abſtruſa erant, nobis pollicerentur.

Interea dum commoramur in illa inſula, aliqui regionis illius incolę, alio atq; alio tempore ſecundum littus, ſed è longinquo ſe nobis conſpiciendos dabant. Noſter itaq; præfectus cupidus cognoſcendi, quid cum illis, quos in prima navigatione amiſiſſet, actum eſſet: ſumtis ſecum paucis, quorū præſidio uteretur, ad eos perrexit, et per ſigna quid ſibi vel-

let, oſtendit. Illi quoque ipſi primo adventu ſignis quibuſdam nobis indicabant, tres de quinque illis noſtris adhuc vivere, & ſe petere atramentum & papyrum, quæ ad illos deferrent: ſe intra triduum aut quatriduum redituros: nos verò credebamus fore ut eos quoque ſecum adducerent. Significarunt etiam nobis ſe Regem habere, qui vocaretur Cacoughe, qui à ſervis ſuccollantibus geſtaretur: hominem eſſe quadratum & robuſtum, quique longitudine & craſsitie longiſsimum robuſtiſsimumque quemvis è nobis excederet.

Nos itaque papyri folium, atramentum & calamos illis dedimus: quæ tamen de noſtris manibus accipere noluerunt: ſed in terram poni juſſa, nobis diſcedentibus ſuſtulerunt. Idem perpetuò faciebant cum aliquid cum ipſis permutare volebamus, relinquentes tot res de ſuis, quot nobis in compenſationem earum, quas à nobis accepiſſent, dare volebant. Quæ res argumento nobis fuit illos commercia agitare cum aliquibus populis vicinis, aut ab ipſorum regione hos non procul eſſe diſsitos.

Qua-

Quatriduo poſt aliquot ex illis barbaris reverſi ſunt, ſed non eodem loco quo illos vidimus: quæ res principio nōſtrum præfectum ſumma lætitia affecit, quum ſperaret fore ut hac vice aliquid de ſuis audiret. Itaq; ſumto navigio & ſociis aliquot, ad eos perrexit. Illi quam primum præfectum conſpicati ſunt, in gaudium effuſi, ſigno dato monuerunt ut ad angulum quendā inſulæ illius appelleret, in quo in inſidiis ingentem ſuorum turbam collocarant. Noſter verò præfectus dolo intellecto, noluit diutius ibi hærere, ſignoq; illis dato ad ſuam navem reverſus eſt.

Cum aliquando præfectus noſter littus illius regionis cum duobus myoparonibus legeret, ea de cauſa ut in reditu res ſuas melius & tutius diſponere poſſet: accidit ut conſpiceret eminus tres can didos, qui tamen non minus aſtuti erant quàm nigri ipſorum ſocii: innuentes nobis ut ad ſe accederemus. Præfectus noſter perpetuò ſperans aliquid ſe poſſe de ſuis cognoſcere, appropinquavit littori, ſed animadvertit majorem numerum eorum eſſe, quam aliâs fuiſſet, qui ſe poſt

cautes & colles occultarent. Hi tres plani, qui perſonam impoſtorũ egregiè ſuſtinere noverant, omnibus modis id agebant, ut nos è navi egreſſos ad ſe allicerent. Cum autem nos non moveremus, nec blando vel vultu vel ſermone illos exciperemus, diligentius nobis innuere ceperunt, ſimulantesq́ ſe nobis eſſe amicos, tres ſe ſolos & inermes eſſe monſtrabant. Cum verò cernerent hæc omnia ſe fruſtra tentare, unus ex illis nobis obtulit carnem, quam poſuit in ora litoris, exiſtimans ſe hoc bolo nos allecturum & perſuaſurum ut in terram egrederemur, ut exinde nos compræhenſos cibum ſuum facerent. Sed hanc illorum aſtutiam facilè ſubodorati, uncum illis projecimus, cui infixerunt carnem, eamq́ ad nos pertractam obtulimus viro & mulieri, quos ceperamus: qui cibus, quoniam noſtræ vivendi rationi nondum aſſueti erant, illis valde gratus accidit. Sic barbari iſti, quanquàm ſe valdè callidos & aſtutos exiſtimarent, ſua tamen ſpe & opinione fruſtrati ſunt.

Verùm enimverò his minimè contenti: accidit ut unus eorum, qui ſe clau-

dum

dum & elumbem ſimulabat, litori paulatim appropinquaret, & quaſi ſe pedibus ſuſtinere non poſſet, ſicubi iter impeditum aut difficile erat, ſocii humeris ſe injiceret. Tandem cum ad littus veniſſet & in terra conſediſſet, ſocii ipſius, ipſo ſolo illic relicto, abierunt exiſtimantes fore ut nos ad eum capiendum veniremus. Sed præfectus noſter, qui facilè intelligebat quid monſtri hîc aleretur, juſſit quendam ex militibus glandem è bombarda verſus hunc barbarum mittere: quo facto, cum arena & glarea in illius oculos inſilirent, in momento in pedes ſe conjecit, & inſtar vertagi, ne expectatis quidem ſociis qui ſibi ſuppetias ferrent, ocyſsimè ſe eripuit, & ad ſuos ſe contulit: qui cum ſe occultaſſent, eodem momento cum arcubus, ſagittis, telis & fundis in apertum ſe dederunt. Noſter præfectus quadraginta circiter glandes è tormentis manuariis mitti juſſit, quibus complures vulnerati ſunt. Atque hæc unica ratio eſt eos in poſterum in metu continendi, quandoquidem benevolentia adjungi non poſſunt.

Hoc

Hoc totum eſt quod de noſtris ſociis perquirere potuimus, & hoc reſponſum eſt quod ad literas ſuas præfectus noſter accepit. Sed ex his callidis & malitioſis technis facilè intelligi poteſt, quæ natura ſit horum barbarorum, quos toties periclitati ſumus. Exiſtimamus autem has technas illos uſurpaſſe ideò, ut recipere per eas poſſent ſuos populares quos ceperamus.

MORES, VITA, VICTVS, HABITVS HORVM POPVlorum.

BArbari iſti, qui in illa regione habitant, ſunt valdè magno corpore, bonæ proportionis, colore aduſto & ſimili noſtrorum ruſticorum, qui ut vitam ſuſtentent et victum comparent, in locis ardori ſolis expoſitis perpetuò laborant.

Capillos ferunt ſatis longos, & in extremo eos radunt lapide acuto aut inſtrumento inſtar cultri facto. Mulieres prolixos crines alunt & duobus nodis laxis

con-

conſtringunt, qui illis in oculos incumbunt, ſecundum bina tempora: quod reliquum eſt nodo aſtrictum in cervicem rejiciunt. Quædam ex his acicula cutem ſcarificant, lacerantq́ mentum, frontem et exteriorem manuum cutem, poſtea colorem certum cæruleum, qui diu in his cicatricibus durat, ſuperinducunt.

Cibo ſuo vel carnium vel piſcium crudo utuntur: niſi quòd aliquando ſanguine & pauca aqua, (qua poſtea pro potu utuntur) coctum comedunt. Inopia aquæ utuntur glacie, quæ æquè dura eſt ac lapis, qua tamen ita delectantur ac ſi ſaccarum eſſet.

Deficientibus aliis cibis, manibus herbas regionis, in qua degunt, evellunt, eaſq́ devorant, non quidem delicatè apparatas acetarii inſtar ad acuendum excitandumq́ languentem ſtomachum: ſed ſine ſale, oleo & aceto, & illotas: eaſq́ prorſus ut beſtiæ rationis expertes ad ſedandam famem devorant. Nullus illis uſus menſarum, ſcamnorum, ſedilium, aut mapparum: Vice mantilium ad extergendos digitos lingua utuntur.

Canes ipſorum, ut diximus, lupos referunt,

ferunt, quos ſub jugum miſſos aut numellis incluſos (ut apud nos boves aut equos helciarios) & traheæ junctos, onera rerum ſibi neceſſariarum ſupra glaciem vehere cogunt. Cum nullus eorum amplius uſus eſt, eos mactant et devorãt.

Veſtes geſtant ex pellibus ferarum quas occiderunt, conſutas ex earundem nervis vice fili. Omnibus feris, quas capiunt, pelles detrahunt, ex quibus conficiunt certum genus veſtis, quo hyemis rigorem & frigus, quod illis ferè perpetuum eſt, arcent.

In veſtitu ſuo geſtant capitium ſeu cucullum et caudam, quæ illis inter pedes dependet, quam ei donant, cui gratificari aut ſingularem amicitiæ & benevolentiæ ſignificationem dare volunt.

Non ſolum viri, ſed & fœminæ geſtant femoralia anguſta & ſtricta, quæ integra & ſine ulla partis anterioris ſciſſura, à medio corpore ſeu lumbis ad genua uſq; ſe porrigunt. Tibialia verò ex pellibus piloſis conſtant, quarum pilos ad pedes intrò vertunt: & bina aut terna paria conduplicata geſtant, præcipuè fœminæ. His caligis recondunt cultros,

ſi quos

ſi quos habent, acus item & aciculas & alias nugas quæ illis uſui eſſe poſſunt. Os quoddam prælongum tibialibus immittunt, quod illis à calce ad genua porrigitur, ad quod extendunt tibialia, & ea affigunt uncino, qui in ſummo oſsis eſt, quo utuntur loco periſcelidum, ne tibialia decidere queant.

Magna ſolertia pelles cum pilis parare ſciunt, quas & plicatiles reddunt. Hyeme pilos intrò ad pedem: æſtate foras vertunt: neutro tempore aliis quàm pelliceis iſtis veſtibus utuntur.

Feris, piſcibus & animalibus, quæ in venatu capiunt, pro cibo, potu, veſtitu, ædibus, lectis, caligis, calceis, filis, velis navium, & aliis rebus neceſſariis utuntur: in ſumma omnes divitiæ ipſorum in his rebus conſiſtunt.

Habitant in tentoriis ex pellibus balenarum factis, quæ quaternis ramis abiegnis quadratis & in ſummo inſtar capreolorum faſtigiatis & conjunctis, ceu tigillis ſuſtinentur. Pelles ipſæ, quæ illis abiegnis tigillis injiciuntur, nervis conſutæ ſunt. Portæ ſeu ingreſſus tentoriorum ſemper verſus meridiem aut ſolem ſpectant.

Habent

Habent & aliud genus tentoriorum, quod ex una pelle factum eſt, ad arcendas pluvias, erectum lapidibus aut oſsibus balenarū. Horum oſtia ſimilia ſunt præfurniis: ſed cum in his tentoriis non habitent, exiſtimo eos his uti ad tegendum ſe, cum piſcatum aut venatum exercent, eaq́; illic relinquunt quoad neceſſitas poſtulat.

Arma illis ſunt arcus, ſagittæ, tela, fundæ. Arcus ligneos habent longitudine ulnæ, quos nervis exterius vinciunt firmiſsimè, ſed ſine glutino. Chordæ arcuum item ex nervis ſunt: ſagittæ ex tribus partibus conſtant, nec duos quadrantes longitudinis habent: duabus pennis alatæ & oſsibus inferiore ac ſuperiore parte armatæ ſunt. Tres differentes cuſpides jaculis ſuis præfigunt: quarum una eſt lapidea aut ferrea, cordis figura: altera oſſea, cuſpide hamata: tertia etiam oſſea, ſed anceps & utrinque acuta. Veruntamen niſi è propinquo emittantur, graviter accidere non poſſunt. Duorum generum habent jacula: quorum unum in ſummo habet multas oſſeas furculas, ſicut & in medio, habentq́; certum quod-

dam

dam genus inſtrumenti, quo illas vibrant & emittunt dexterrimè: alterum eſt multò majus & fortius, habetq́ꝫ os anceps, quod utrinq́ꝫ incidit inſtar gladii: exiſtimoq́ꝫ hoc illis nocentiſsimum telum eſſe.

Duûm generum naves habent: unum corio intectum & multos ligneos circulos intus habens, valdè affabre factum eſt. Ejus generis unumquodq́ꝫ poteſt capere XVI aut XVII homines. Vela benè tenuia & conſuta ſunt ex viſceribus animalium quæ occiderunt. Alterum factum eſt inſtar radii textoris: quod unius tantum hominis capax eſt, unoq́ꝫ tantum remo indiget.

Prædictis inſtrumentis & machinis utuntur in piſcatu, venatu & feris capiendis: ſed de ratione & modo utendi nihil certi affirmare poſſum.

Non exiſtimo ordinariam illis ſedem & domicilium in his locis eſſe, ad quorum frigora repellenda ædificia iſta & veſtitus ejuſmodi non ſufficerent. Adhæc in eo loco, ubi caſulas iſtas vel potius vulpium latibula vidimus, nullum veſtigium ſemitæ aut tritæ viæ apparuit,

aut ullum aliud indiciũ, quo colligi poſſit an habitaretur illa regio, an minus. Et ſanè videntur mihi, cum in æſtate piſcationem aut venationem exercent, illa abſoluta uno in loco, mutare ſua tentoria et in alium locum transferre: cumq; tantum victus, quantum hyemi tranſigendæ ſufficit, acquiſiverunt: redire in eum locum, ubi ſuas ſedes habent: idq; ſterilitas terræ me credere facit.

Ferrum quoddam habent, quo jaculorum cuſpides fabricant; item parvos cultros, & alia utenſilia & inſtrumenta ad laborandum in ſuis navibus, quæ tamen ſunt inhabilia & tractatu difficilia atq; ad uſum inepta.

Credo illos commercium exercere cum aliquibus populis, cum quibus pro ea re qua abundant, ipſi ferrum permutando accipiant. Valdè delectantur rebus ſplendentibus & tinnientibus.

Qualem religionem colant, quam Dei cognitionem habeant, aut quæ idola adorent: pro certò dicere non poſſumus. Credo illos anthropophagos eſſe, hoc eſt, veſci carne humana. Veſcuntur quidem

dem morticinis & piſcibus mortuis, etiamſi fœtorem cadaverum referant.

Nulla beſtia aut reptile venenatum aut noxium hic reperitur, exceptis quibuſdam araneis: quod multi pro ſigno auriferæ regionis habent. Verum muſcas quaſdam parvas alit illa regio, quorum morſus tam acer eſt, ut locus ab ipſis admorſus in continenti intumeſcat.

Innuebant nobis ſignis quibuſdam ſibi vicinos eſſe aliquos populos, qui in fronte & aliis corporis partibus laminas auro ſplendentes ferant.

Regio harum anguſtiarum à duobus lateribus valdè eſt excelſa, ſuntq; ibi montes & rupes nivibus profundiſsimis tectæ. Parum herbarum, quæ muſcum arborum referunt, producit: nulla ibi ligna ſunt. Et ut in pauca conferam, nihil hîc creſcit, nihil ne radicum quidem aut aliarum rerum, quæ aliis, quàm ipſis qui ibi nati ſunt, utiles eſſe poſsint. Sunt quidem ibi cervi multi numero, quorum pellis aſinis noſtris ſimilis eſt: caput & cornua longè excedunt magnitudinem

eam quæ in noſtris cervis cernitur: pedes eorum magnitudine æquant pedes noſtrorum boum, ſuntq́ʒ craſsitie octo pollicum. Sunt etiam ibi lepores, lupi, urſi marini & omnis generis feræ.

Sicut autem regio ſterilis eſt, ita & homines ſtupidi, bardi & ſine omni ingenio ſunt. In terra colenda & tractanda ſe non exercent, ſed contenti ſunt rebus quas ſponte producit. Venatione vivunt, & ferarum carne cruda veſcuntur. Potus eſt illis ſanguis ferarum calidus, nec aliud illis curæ eſt, quâm ut ventrem expleant: in eoq́ʒ uno ſita eſt ipſorum fœlicitas & ſummum bonum.

Ex multis conjecturis apparet, ſæpè magna fulmina incidere, & terræmotus fieri in hac regione. Apparent enim ſaxa montium & rupium loco motarum & hinc inde diſperſarum diſjectarumq́ʒ miris & præternaturalibus modis: id quod, ut ego exiſtimo, violento terræ motu accidit.

Nulli fluvii, nullæ dulcis aquæ ſcaturigines in hac regione apparent: excepta aqua ex nive liquefacta & ſolis vi ac calore reſoluta, qualis in æſtate ferè eſſe

ſolet:

ſolet; alterius aquæ nullum veſtigium apparet. Imo diligentius conſideranti non videtur ibi aqua aliqua eſſe poſſe. Nam violentia frigoris, quæ in his regionibus quovis tempore ſumma eſt, ita concludit terram, ut ſcaturigo aquarum erumpere nulla poſsit, ſicut aliis in locis contingit, ubi ſcaturigines illæ in rivulos abeunt, qui levi murmure per ſaxa & crepidines in ſuperficie terræ decurrunt. Quin illa quoq; æſtiva aqua, ex nivibus liquefactis de montibus deſtillans, poſteaquam in terram ſe diffudit, uno in loco collecta ſtagnum efficit, quod tamen ſtatim à terra abſorbetur. Cujus rei unica cauſa eſt glacies illa, quæ his in locis tam denſa eſt, ut ubi ſiccior terra apparet, ibi ea interius uſq; ad quatuor aut quinq; orgyias glacie concreta deprehendatur: quin & ſaxa cum glacie tam arctè cohærent, media etiam æſtate, ut nullo modo, nullaq; vi divelli poſsint.

Illud itaq; efficitur, ut per cauſas jam commemoratas curſus & ſcaturigines aquarum impediti quò minus è terra emergere poſsint, aliò cogantur ſe vertere, perq; venas ſuas redire ut in mare ex-

 eant,

eant, propter ſummum illud frigus, quod tamen calori in terra contento incrementum præbet, ut ad alenda omnis generis metalla ſufficiat.

REDITVS DOMVM.

Poſtquam navigia noſtra divite illa vena nuper inventa oneravimus, cōſtituimus relicta illa regione domum redire. Solvimus igitur oram ad quartum diem Auguſti, læti ac gaudio ob rem tam proſperè geſtam exilientes. Hæc enim ſumma noſtri deſiderii erat, certò illam regionem cognoſcere, et quam commoditatem utilitatemq́ præberet, explorare.

IIII. Auguſti.

Omni contentione & ſtudio navigandi elaboravimus, ut ad diem XVII. Septembris Angliam attigerimus, & tandem in portum Milfordenſem pervenerimus, ubi præfectus ad ſalutandam Regiam majeſtatem, & ut cognoſceret ab ea, in quo portu naves appellere vellet, à nobis diſceſsit.

XVII. Septemb.

Poſt-

Poſtquam ad Regiam majeſtatem pervenit, incredibili lætitia eſt exceptus: cumq; ampliſsimè de ſua navigatione retuliſſet, juſſus eſt à Regina naves & quæ in his eſſent, Londinũ regni metropolim adducere. Quo facto, cum ad fluviũ Tameſim perveniſſemus, ſumma gratulatione & maximo gaudio excepti fuimus.

Sylveſtris ille & mulier cum infante, quos ex illa barbara natione adduximus, Reginæ fuerunt oblati: omniumq; præcipua expectatio erat, fore ut in adventu ſuo aliquos inſolitos geſtus ederent: ſed ſuo more ſemper quietos ſe oſtenderunt, nec ullum mutatæ mentis ſignum dederunt, niſi quod admiratione tangi videbantur ex inſolito hominum conſpectu.

Signis quibuſdam & ore etiam ſignificarunt, viri nomen eſſe Calichoe, mulieris Egnoge, & infantis Nutioc.

Vnæ illæ delitiæ & ludi, quos hic ſylveſtris edidit, cum eſſet Briſtovii, hi fuerunt, quod cum videret tubicinem præfecti noſtri equum conſcendere, idem facere volebat, ſed planè contrario modo, facie ad caudam converſa. Delectari au-

tem maximoperè viſus eſt, cum equum crura in ſublime jactare cerneret.

Quamdiu vixit, Regina ei permiſit, ut omnis generis aves liceret illi in flumine aucupari, etiam cygnos, quorum tanta in Tameſi copia eſt, ut totus propemodum ab his contegatur. Alioquiſpne permiſſu Reginæ ſub pœna ſuſpendii id nemini licet.

Alebantur hi ſylveſtres ſuo more & conſuetudine, carne ſcilicet cruda. Accidit aliquando ut occiderent damam, eam devorarunt unà cum viſceribus & excrementis.

Non potuêre in vita diu conſervari. Nam brevi poſt adventum noſtrum vir & mulier mortui ſunt, relicto infante XIIII aut XV annorum.

Nobis quidem Deus Opt. Max. ita ſua gratia affuit, ut non niſi duos è noſtris amiſerimus, quorum unus morbo victus è vita deceſsit: alter è navigii foris procellæ vi impulſus, in mare decidit, ubi piſcibus eſca factus eſt.

Duo quoq; aphracta in noſtro reditu aberrarunt, unum ad XXVII menſis Auguſti, alterum ad XXXI, idq; propter

tempe-

tempeſtatem & tenebras, quæ tum inciderant. Veruntamen alterum Briſtovii Dei beneficio appulit: alterũ verò, quod Scotiam verſus iter tenuerat ut Iermutham iret, poſtea non comparuit.

Atq; hæc ſumma eſt earum rerum, quæ nobis in hac noſtra navigatione memoratu digniores occurrerunt: cætera tempus docebit, cum ulterius progredi Regiæ majeſtatis juſſu nobis licebit.

Illud ad extremum addere placuit, ex hac Forbiſſeri navigatione, quam in has ſeptentrionales regiones ſuſcepit, intelligi poſſe, quantoperè veteres à vero aberrarint, qui duas zonas circulis polaribus incluſas, ob ingens & perpetuum frigus, cœliq; aſperrimam intemperiem, inhabitabiles eſſe crediderunt. Nam nos Dei beneficio planè diverſum aſſeuerare poſſumus, nimirum non ſolum habitabiles, ſed etiam habitatas eſſe ab hominibus, licet ſylveſtribus, bardis, ſtupidis, indomitis ac rationis uſu carentibus. Et quanq; illæ ſeptentrionales regiones perpetuis nivibus & glaciebus obductæ ſint, ſoliſq; radii ob debilitatem, & quia à terra

non reſtinguntur, illas diſſolvere non poſsint: nihilominus tamen Deus Opt. Max. qui dedit hominibus terram inhabitandam, ſua infinita & admiranda bonitate & potentia eas quoq; regiones, quæ falsò habitari non poſſe credebantur, ita temperavit, ut homines ibi durare poſsint: eaq; illic germinare & creſcere juſsit, quæ animantibus illic degentibus ad vitam ſuſtinendam neceſſaria & utilia eſſent.

FINIS.

AD LECTOREM.

NE aliquæ pagellæ hic vacarent, quædam ex Iovio, Longolio & Lullo adjecimus, quæ hiſtoriam illam novi orbis jucundiorem efficerent. Tu igitur Lector his fruere & vale.

IOVI-

NOn ineptum hoc loco fore exiſtimaverim, ſi qui hæc reperêrunt, tanquam publica laude digniſsimi, memoriæ prodantur. Nam poſtquàm Columbus Ligur admirando ingentis animi captu, eruditoq; judicio vir, & uti quibuſdam apparet, Hercule Græco inuſitatæ famæ gloria major & illuſtrior, alterum propè terrarum orbem vaſto atq; intentato prioribus ſeculis Oceano, ad Occidentem nobis aperuit. Non defuêre alii atq; alii ex Hiſpanis, eo apud Hiſpalim defuncto, qui pari æmulatione laudis, & ſpe quæſtus, eadem littora ſequuti, ulteriores novæ terræ, quam Pariam vocabant, terminos quæritarent, diſpari quidem Fortuna ſuſcepti curſus, quum nonnulli eorũ (ut credi par eſt) immenſo inexploratoq; abſorpti Oceano, nuſquam apparuerint, & aliqui ab Anthropophagis, qui Canibales appellantur, capti comeſtiq;, fœdam miſerabilis audaciæ memoriam reliquerint. Ea terra æquatori ſubjecta (ut Columbus.

ſuo

ſuo loco memoravimus) à Gaditano freto rectà inter occidentem atque meridiem navigantibus, emenſo bis mille amplius leucarum itinere, occurrit, frondoſo ingentium rupium promontorio, tanquã roſtro Oceanum proſcindens: nam æquis lateribus littora infinito tractu, hinc ad occidentem, illinc ad meridiem immenſis adhuc ſpatiis extenduntur. Sed poſt Columbum, tres ante alios ex Hiſpania, felici auſu, & rebus geſtis maximè clari & memorabiles extiterunt. Ferdinandus in primis Corteſius, qui in poſtremum occidui littoris ſinum delatus, ad Mexicana regna terreſtri itinere contendens, ſubactis Indis, Themeſtitana urbe potitus eſt, quum fabricatis navigiis, eam urbem ſalſo in ſtagno poſitam, ædificiiſque & incolarum frequentia Venetæ urbis inſtar admirabilem, multis proſperè factis præliis expugnaſſet. Mexicanæ genti, ſuperis vivos homines, ſed maleficiis damnatos, immolare fas eſt, placarique numina humano ſanguine credunt, & poſt mortem non interire animas perſuaſum habent, ut credi par eſt, ex diſciplina ſuperſtitioneque Druidarũ,

Corteſius.

quorum

quorum ſumma authoritas antiquiſsimis temporibus in Gallia pariter atque Britannia viguiſſe conſtat. Ita ut Corteſio non omnino difficile fuerit, ſubactam armis gentem per ſe ingenioſam & docilem, tormentorumq; miraculo terrefactam, ad Chriſti cultum, abdicatis idolorum ſuperſtitionibus, traduxiſſe: literas enim jam noſtras admirantur & lubenter diſcunt, rejectis hieroglyphicis imaginibus, quibus annales conſcribere ſolebant, variis picturis regum ſuorum memoriam poſteris tradentes. Quorum annalium volumen ex perpetuis, ſed introrſus complicatis foliis confectum, tigridisq; maculoſo tergore protectum, vir illuſtris Franciſcus Covos, Cæſariani ſcrinii magiſter, mihi dono dedit. Mexicanos pro rege ſuo & pro libertate dimicantes, nulla res magis exterruit, quã equeſtris turmæ impetus, quum equitem integrum eſſe animal Centauri ſpecie putarent. Sed poſtquàm equi duo Indicis confoſsi ſparis, mactatiq; clavarum ictibus conciderunt, depræhenſo errore, detracta ſtatim equis coria, uſq; adeo exactè tomento repleverunt, ut vivorum

effigiem

effigiem repræſentarent, & in templo tanquam admirabilis rei ſpectaculo ſuſpenderent. Cæterum Corteſius è Mexicana regione per occidentalem lineam terreſtri itinere profectus, non longè abeſſe maria ab incolis didicit, paucisq́ diebus ad littus exterioris Oceani perventū eſt, unde, ſi claſſes adeſſent, peti poſſe cōfideret per Antipodas, Sinarum regna, Catainasq́ oras ad orientem noſtrum, jampridē aditas Luſitanis, à quibus non longè, in eo tractu, beatæ multo aromate atq́ unionibus Moluccchiæ inſulæ, ſub æquinoctiali linea ſitæ eſſe dicerentur. At Corteſio perpetuis Hiſpanorum hiſtoriis celebrato, claritate nominis æquari potuit Blaſcus Nonius, niſi turpiſsimo vitæ exitu, priſtinæ laudis decus obſcuraſſet. Ab hoc enim diu pervagante Pariæ terræ, & Darienæ regionis littora, repertus eſt iſthmus ad Vrabanum ſinum, quo duo ingentia maria dirimuntur. A Comogro ſiquidem ingentis amnis oſtio Darienisq́ littore, per inacceſſos prope montes, monſtrantibus iter indigenis, Blaſcus ſumma juga tenuit, & ſubjectū in adverſo littore vaſtiſsimi pelagi ſinum

Blaſcus.

conſpe-

conſpexit, in quo auri & unionum ditiſſima regna reperta ſunt, atq; item cōſpectæ aditæq; aliquot inſulæ earũ rerũ opulentia inſignes. Itaq; invēto multo auro, Blaſcus breviorem tranſitũ quærens, non plus inter ſe diſtare diverſa maria quàm centũ milliaribus depræhendit, ſicuti in Oceaneis decadibus Petrus Martyr Anglerius ſcitè refert, verum itinere adeò denſiſsimis nemoribus & abruptis petris, frequentibus fluviis impedito, ut nō niſi magno cum labore periculoq; illac noſtri permeent, quum paſsim inhoſpitæ ac inſidioſæ gentes venenatis inſtructæ ſagittis occurrant. Quibus de cauſis Blaſcus eius tractus regulis, aut muneribus delinitis, aut cruenta acie ſubactis, quatuor caſtella, ut commeantibus ab utroq; mari tutiſsimus eſſet receptus, opportunis intervallis conſtituit, ædificata etiam claſsicula in proximo portu, cui divo Michaëli nomen fuit. Cæterum dira auri ſitis noviq; imperii libido, Blaſci animum non multò poſt occupavit, eo rerum exitu, ut affectati regni crimine damnatus, capite plecteretur. Indignus, hercle, eo ſupplicio, niſi perfidioſe defeciſſet quòd ad lævam longo tractu Peruana

& Cu-

& Cuſcana regna auro & gemmis ſcatentia, ſucceſſoribus Almagro atq; Pizarro demonſtrarit. Ibi enim ferunt nullam aliam, quàm ſolido ex auro privatis in domibus vaſorum omnis generis ſupellectilem reperiri. Montium rupes ingenitis adamantibus, præcipueq; ſmaragdis, & cyanis & carbunculis colluce-re, flumina propè univerſa auream arenam trahere. Solum fœcunditate rerum omnium incredibili, & perpetuo ferè Autumno florere. Ex mira quoq; cœli clementia, homines integra valetudine, ſeculi ætatem implere, ſic, ut intempeſtiva mors Blaſci videri poſsit, quo authore, tanta, ut diximus, vis auri & gemmarum in Cæſaris ærarium deferatur. Sed ſupra Corteſiũ & Vaſchum, portentoſa navigatione inclytus fuit Magalanes Luſitanus exul, qui auſpicio Cæſaris alterum Pariæ terræ littus in orientem obverſum quinq; navium claſſe percurrit, legendoq; oram, prætervectus lineam capricorni atq; oſtia immenſi Argentei fluminis, uti Hiſpani vocant, ferorum gigantum inſtar prægrandes homines belluarum pellibus contectos reperit. Nec

Magellanus.

multum

multum inde, uti avidè quærebat, prope antarcticum circulum in anfractuoſas fauces audacter invectus eſt, non inani conjectura judicans, novi orbis terras illac irrumpente Oceano eſſe permeabiles, eumq; profecto ſinum non longo tractu in apertum ad occidentem pelagus deſinere. Neq; eum ratio ex naturæ lege deducta fefellit, qua terra omnis circumfluente Oceano variis ſinibus ambitur. Ad lævam nivoſæ rupes ſpectabantur, ſuis culminibus primam aëris regionem excedentes. Eæ pertinebant ad eam plagam perpetuo gelu (ut credi par eſt) rigentem, quæ antarctico ſubeſt. Sed nec in ea cœli parte polus, uti apud arcticum contingit, lucidiore aliquo aſtro notatur, quum parvæ ſtellæ, nullo vel certè languido fulgore nitentes, polare punctum deſignent, duabus nubeculis ſtabili pigroq; rotatu immobilis poli ſedem ita circumeuntibus, ut Vrſæ noſtræ tenorem & ſpeciem nautis obſervatoribus, nuſquam fallente magnetis uſu certiſsimè præbeat. Procedenti per occiduam lineam Magellani, tortuoſæ & inæquales ſemper fauces occurrebant, mare au-

tem modò fluctuoſum ſpumoſisq; vorticibus, & ſævo mugitu reboans, modò tractabile & pigrum, prout objectis incideret cautibus, aut in latos ſinus expanſum deferveret, vario velorum flexu perſulcabat, nuſquam arctiorem ſinum trium milliarium ſpacio, nuſquam ſeptem latiorem nactus, quum à dextra depreſsiora littora arboribusq; veſtita, nulla tamen apparente hominum cultura, ad lævam verò cuncta gelu horrentia, maximeq; ſcopuloſa ſpectarentur, collucerent tamen ad dextrã excitati introrſus ignes ab incolis, ut de adventu novę claſsis proximis populis ſignificarent. Cæterùm Magellanes diu crebris orationibus ſuſtentatos delinitosq; nautas, qui jam animos deſponderant, quod neq; progredi neq; regredi, niſi incerta vitæ ſpe poſſe crederent, poſt vigeſimum & ſeptimum diem, ex quo ſinum intraſſet, in apertiſsimum vaſtiſsimumq; Oceanum eduxit, ad dextram vela deflectens, utpote qui terras ad antarcticum ultimæ continentis eſſe putaret, & ad lævam mitiora omnia ſe inventurum arbitraretur. Quando jam ad tropici capricorni circulum, &

ad

ad ipſam æquatoris lineã rediret, ſub qua Moluccas, quas quærebat, inſulas oĩno ſitas eſſe didiciſſet. In dextra itaq; Peruana & Cuſcana regna, totumq; illud immenſum Pariæ terræ occidentale littus relinquebãtur, quod Blaſchus poſt tranſcenſum Vrabanum iſthmum, Hiſpanis ſucceſſoribus, ad condenda regna, ſerendaq; etiam, propter auri ſitim, inteſtina prælia demonſtrarat. Nihil .n. inde Magellanes terrarum uſquam vidit, præter duas inſulas, quæ deſertæ appellantur, perhibentq; eas coſmographiæ periti, ex diametri ratione Italis eſſe antipodas. Diſceſsit inde Magellanes planè cõſumto omni commeatu, leniſsimis atq; his uno tempore perennibus uſus ventis, trimeſtri confecto curſu, obverſis ſemper ad æquatorẽ proris, non Moluccas quidem attigit aromatum pretioſorum fertilitate celebratas, verum immenſi propè ambitus inſulas, Iavanam, Pornem & Subutham, ipſa Britannia majores, è quibus Moluccæ ſatis exiguæ, ſed præſtantia rarioris aromatis inſignes, incolarum digitis tanq; propinquæ monſtrabantur. Sed Magellanes fatalis voti ſui compos,

F 2 in li-

in limine qui eas viderat adire non potuit: cum Mauthane ſiquidem inſulæ regulo, Suethani ſocii regis auſpicio, acie dimicans occubuit: eiq; ſuffectus eſt Serranus, qui nihil commodius duxit, quàm ab his inſulis inhoſpitaq; terra perfidioſæ gentis protinus exceſsiſſe, quòd ſibi ad paucos redacto, numeroſa bellicoſæ ejus gentis manus juſtum incuteret metum, quoniam ferreis gladiis & præpilatis haſtis uterentur. Verum dum adit regulos Serranus, amicitiasq; & fœdera jungere, ac Chriſtianæ religionis cultum inducere contendit, et quod inſtituti erat, naturam & magnitudinem Moluccarum ſcrutatur, regulis uno conſenſu adverſus peregrinos ad arma concitatis, in Bornæ inſula captus, miſereq; à ſociis deſertus eſt, qui inſidias veriti publicam ſalutem novi ducis libertati & vitæ anteponendam cenſebant. Atq; ita cariophylli & cinamomi nuciſq; myriſticæ ſurculos ex natali ſolo colligentes, ut teſtimonii certam fidem referrent, ex quatuor navibus vetuſtate ſemicorruptis, duas magna cura, uſi illarum armamentis, materia & clavis, refecerunt, Euriſq; vela

dan-

dantes incogniti Oceani immenſis ſpaciis uſque adeò audacter ſe crediderunt, ut prætervecti auream Cherſoneſum, & Samotram, quæ Taprobana olim fuit, Gangeticiq; item ſinus emporia, & Cumerum promontorium, ac deniq; Calecutham ſuperarint, nuſquam à Luſitanis conſpecti, qui Indicam oram præſidiis obtinebant. Inde verò ad Bonæſpei promontorium curſum habentes, eo ſuperato, dextrorſum per Æthiopię littora ad Heſperides inſulas contra Praxium promontorium, altera tantum navi, non amplius quàm viginti duo homines ſemivivi pervenêre. Ibi qui totum undiq; emenſi orbis ambitum circuierant, Barbarorumq; mille inſidias & omnem maris ſæuitiem evaſerant, à Luſitanis inſulæ præſidibus cuſtodiæ traditi ſunt. Nec multò poſt tamen ex his Hieronymus Plegaphæta Vicentius, voto pro ſalute redituq; ſuſcepto, ad Clementem Romã venit. Is tanto ſubternavigati orbis miraculo fidelibus teſtimoniis comprobato, multa noſtris admiranda, obſervandaq; poſteris, pictura & ſcriptis adnotata depoſuit: ſic ut Magellanes nihilo felici-

or Blaſco, ſed inuſitata laude præſtantior, exiſtimari poſsit, niſi inauditi antea freti faucibus adinventis, tàntæ rei infirma adhuc fides famam elevaret, quum nemo hactenus à vigintiquinq; annis eas fauces ſedulò quæritans intrarit aut viderit. Neque operæ pretium eſſe reor, ut à legentibus hoc loco & ad hiſtoriæ contextum properantibus, veniam deprecer, quòd me ii tres viri, inclytis heroibus comparandi, ab inſtituto longius abſtraxerint, quando eos omni laude ad perennem nominis famam exornandos putem, veterum Græcorum more, qui ingeniorum fœcunditate & gloria pollentes, non ipſos modò admirandarum rerum & regionum inventores, ſed minorum etiam artium opifices, carminum ſuorum præconiis, æternitati conſecrarunt.

John Carter Brown Library

CHRI-

CHRISTOPHORVS LONGOLIVS OCTAVIAno Grimoaldo S.

COnſumſi heſternũ diem ferè totum cum Fr. Chærecato, viro, qui nec à literis noſtris abhorreat, & multis magniſq; de rebus à Pont. Max. ad Cæſarem ſæpè legatus ſit. Is cùm mihi multa de Cæſaris imperii magnitudine atq; opibus narraſſet, oſtendit ad extremum monſtrificas quaſdam rerum ſpecies, quas ab Indorum regibus ad Cæſarem miſſas, atq; ſibi ab eodem Cæſare donatas eſſe affirmaret. Eæ magna ex parte gemmæ quædam ampliores fuerunt, tam confuſis metallorum generibus, ut neq; diſcretum quicquam in eis appareret, & multarum etiam animantium ſimulacra exprimerent, eaq; non tam fortuito linearũ colorumq; concurſu, quàm ipſa extantis materiæ mole conformata. In iis erant anatũ roſtra, gallicorum canum capita, pavonum pennæ, atque alia id genus pleraq;. Verum omnium admirationem facilè vicit, ejus quæ apud Indos religioſiſsimè

 colitur,

colitur, Furiæ perſona, non nativa quidem illa, ſed hominum ingenio precioſè & affabrè deformata. Audiſti enim puto, mira iis gentibus ſuperſtitione eſſe perſuaſum, Deam & Furiam ſic mundi imperium inter ſe initio diviſiſſe, ut illa cœlitibus, hæc inferis & manibus jus diceret: atq; ita fieri, ut dum hanc unam ſibi placatam trepido metu cupiant, eam omni etiam divini cultus honore proſequantur. Lignea igitur ejus eſt perſona, ſed cui tenuiſsimum vermiculati operis emblema ita inductum ſit, ut penicillo depicta, non gemmeis teſſellis ornata videatur. Mentum, ſuperiuſq; & inferius labrum Cyanei lapilli ſegmentis enitent. Naſus, genæ, malæ, buccæ ſaphiri micis ſplendent. Supercilia à fronte tenui ex jaſpide tenia diſtinguuntur. Frontem latior è ſmaragdo faſcia præcingit, quæ ſecundum aures leviter demiſſa ad mentũ uſq; utrinq; porrigatur. Superiora rutilo jaſpidis nitore colluſtrantur. Os hians dentes oſtentat quatuor, latos, continuos, candidos, ac item duos, qui rictum hinc atq; hinc claudant, exertos, nec aprugnis abſimiles. Eburnei quoq; ocu-

lorum

lorum orbes, ex electro ruffa feneſtrantur pupilla, ſpeculi vim tam abſolutam reddente illa, ut totam hominis imaginem exprimat atque repræſentet. Quæ ad ſuperciliorum & naſi commiſſuras ſubſidet lacuna, ea verò eburneola bulla expletur. Tempora autem iiſdem quibus oculi, electrinis ſpeculis illuſtrantur: ſed teretibus iis, non orbiculatis. Auriculæ pro perſonæ modo grandiores ex jaſpide effulgent. Omnino res viſenda quidem illa, ſed ſtructura potius & opum magnitudine, quàm ulla liberalis faciei dignitate. Mihi quidem ut primum ejus ſpectandæ poteſtas facta eſt, Furiam videre ſum viſus, aſpectu barbaro tetram & horridam, ore hianti, exertis utrinque dentibus, colore partim cæruleo, partim viridi, partim rutilo, nec eo tamen uſquam ſatis florido, ſed vel auſtero, vel diluto, vel pingui, vel etiam, quod umbrarum concurſu evenit, obſcuriore & ingrato. Vale.

ANTONIVS LVLLVS HISPANVS.

INdorum gens illa novi orbis (quem Columbus primum Ferdinando & Iſabellæ Regibus Hiſpaniarum Buxolæ beneficio inveſtigavit, & ſub Carolo V. Imp. poſtea magnis laborib. Hiſpani cũ Corteſio, Valboa, Pizarro & aliis ducibus regno Hiſpaniæ addiderunt) præter figuram nihil planè habuiſſe humanitatis comperta eſt: nullum pudorem, nullam amicitiã, nullam fidem. Nam (paucis aliquot principibus eorum demtis, quos oratione uſos ferunt et rationibus) cæteros à beluis differre nihil dixeris, præter faciem: quanquam & hanc ipſam miris modis deformant, ne homines eſſe videantur, ſed ſerpentes potius aut crocodili. Feris omnibus truculentiores, occiſorum in bello hominum membra palpitantia mordicus depaſcunt, ſanguinemq; ſugunt ex iiſdem corporibus, vulturum in morem: quod neq; lupi neq; ferarum genus ullum ſic in ſuam ſimilitudinem meditatur; & fabulæ inſtar videri

ri

ri poſſet, niſi tam multis teſtimoniis jam eſſet roboratū. Et quia nihil eſt tam horridum et inſuave, quod conſuetudine non aliquando miteſcat et tanq̃ maceretur: iis qui regionem illam (etiam ex Hiſpanis) ſubegêre, neſcio quid profecto affricuerunt feritatis et ſævitiæ: ut quidam inter eos reperti ſint (ſive exemplo moti, ſive ærumnarū mole oppreſsi) à magnis ſceleribus & immanitate vix ſe continentes: facti cupidi, rapaces, ſeditioſi perinde atq; ipſi incolæ. Et ne feces populi cōmemorem, primi ipſi duces, qui Peruanam illam terram cepere, et in illa gubernanda ſibi ſucceſſere, nónne mutuis cedibus omnes ferè confecti ſunt? Nam Franciſcus Pizarrus ſuffocavit Almagrum: Pizarrum necari fecit filius Almagri: hunc poſtea Vaſca jugulavit: Vaſcam cepit Blaſco: hunc in prælio interfecit frater Pizarri. Adeò corrumpuntur illic mores: ſive id accidat exemplo incolarum, ſive à cœli natura, ſive ab auri atq; argenti copia, quæ oblata paſsim reddit attonitos & extra ipſos, homines alioqui cupidos & avaros.

ΤΕΛΟΣ. Τῷ θεῷ δόξα.

01502

John Carter Brown Library

NORIBERGÆ

Imprimebatur, in officina Catharinæ Gerlachin, & Hæredum Iohannis Montani.

ANNO

CIƆ IƆ XXC.

D580
S495m

D580
S495d